

BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASİ
SOSYALİZM
İÇİN

YÜRÜYÜŞ

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ-SAYI: 131- 11 EKİM 1977 FİYATI: 5 TL

**işçiler, örgütlerine sahip
çıkma yolunda
birleşmelidir!**

Bu karikatürleri beğenenler, şimdi dinleyin!..

CHP ve Özgür İnsan yöneticilerinin bunları bildiklerin sanmıyoruz. Ama öğrenmeleri gerekiyor. Öğrenmeleri için de söz konusu gazeteden bir başka alıntı yapmak yeterli. Allgemeine Zeitung'un 9 Temmuz tarihli sayısında "Türklerde Kurt Hikayeleri" başlıklı bir yazı yayınlandı. Yazı Harold Vocke imzasını taşıyor. Bu yazıdan bazı pasajları, CHP ve Özgür İnsan yöneticilerine ithafen sunuyoruz:

"... Gerçekte Türkiye'deki 'Milliyetçi Hareket Partisi'nin gençlik hareketinin halkça adı olan 'Bozkurtlar', batı Avrupadaki bazı sosyalistlerin gözüne şeytan görünmektedir. Güya bunlar Almanya'da da zorbalıklarını yürütmektedirmiş. Geçen yıl Frankfurt am Main'da 'Bozkurtlar'ın, sosyalist Ecevit'i destekleyen liberal sol 'Milliyet' gazetesini saygı değer sosyalistlerin okumasını kaba kuvvet yoluyla engel oldukları iddia edildi.

"Bu tür suçlamaların ardını araştırırsanız çoklukla aslı çıkmıyor. Ancak Türklerin bu Kurt hikayeleri ile ilgilienmek gene de gerekli. Çünkü bu hikayeler genellikle SPD (Batı Almanya'da şimdi iktidarda olan sosyal demokrat parti) nin sol kanadına ve Alman Sendikalarına yakınlığı bulunan Türkler, yani alt tarafı 'Türk solcuları' tarafından çıkarılmaktadır. Türk solu Almanya'da yoğun biçimde örgütlenmiş durumdadır. Anayasayı Koruma Organlarımız bunlarla pek uğraşmıyor, çünkü Türkçe bilmiyor.

"Bonn koalisyon hükümetine bakarsanız en saygı değer Türkler sosyalist Ecevit yanlısı olanlardır. Alman radyolarının Türkçe yayınları da 5 Haziran seçimleri öncesinde yoğun biçimde Ecevit'i desteklediler. Federal Almanya'da bir milyona yakın Türk yaşamakta. Çoğu tasarruflarını ülkelerine gönderiyor ve bu iyi kazanan Türk işçileri ülkelerinde büyük saygı görümler. Haziran seçimlerinden önce olsun, sonra olsun, Alman radyolarının, Türkçe programlarında Ecevit için seçim propagandası yapmakla demokrasi kurallarını çiğnediğini, Türklerden de duymamız mümkün.

"....Demirel, daha önce genç yönetici tavri ile beceremediği alanlarda son üç yıllık hükümet başkanlığı sırasında çok iyi şeyler yapmıştır. Aynı zamanda daha ölçülü ve katı olmuştur.

"Türkiye'de tüm sol, Haziran seçim-

lerinde Ecevit'i destekledi. Ustelik sırf bir taktik gereği ve gerçeğe aykırı olarak onu Kemalist diye gösterdi, yani Kemal Atatürk düşüncesinin temsilcisymiş gibi empoze etti. Oysa sosyalist Ecevit'in Kemalizm'le pek az ortak yanı var. Sol'un Milliyetçi Hareket Partisine ve lideri Türkeş'e 'Faşist' diye saldırması Ankara'da adet haline gelmiş bir politik tutum. Ama batılı gözlemcilerin Türkiye'deki bu oyuna gelmeleri için hiçbir neden yok. Kemal Atatürk gibi Türkeş de laik bir devlet görüşünde. Ancak, başlangıçta komşu Sovyet Rusya ile dostça ilişkiler sürdüren Atatürk'ten farklı olarak ve gerek Moskova'ya gerekse doğu Berlin'e heveslenen Ecevit'in tam karşıtı olarak, Türkeş, milletini Rus Almasına karşı uyarılmaktadır ve bunda haklıdır da. Çünkü Türkiye'de aşırı sola, Moskova'nın arzusu ile Filistin teröristleri tarafından eğitim ve silah sağlanmaktadır.

"Almanya'daki yabancılar arasından fazla sayıda olanı Türklerdir, ama anlaşılması en güç olanları da gene onlar. Almanya'daki Türk aşırı solcuları bugüne kadar sessiz kaldılar ama zamanını kolluyorlar. Bu nedenledir ki, Türkiye'deki iç politika gelişmelerine Almanların kayıtsız kalması caiz değildir. Ve bu nedenledir ki, Marksist Ecevit'in gerçek bir demokrat gibi övülmesi ve onun Türk parlamentosundaki muhaliflerinin güya aşırı sağcıları gibi aşağılanması göyü karşılarında uyanık olunmalıdır. Federal Almanyanın iç istikrarı için asıl tehlikeyi teşkil edenler Türk Marksistlerdir, yoksa Türk Bozkurtları değil..."

Dünya sosyalist sisteminin ve SSCB'yi küçük düşürmeyi amaçlayan çizgileri benimseyip hemen basiveren CHP ve Özgür İnsan yöneticileri bu satırlar hakkında ne düşünüyorlar? Bunu da çevirtip Özgür İnsan sütunlarına alacaklar mı?

Almanya'da bugün faşizme yeşil ışık yakan sağ basının ağababalarından olan Frankfurter Allgemeine Zeitung'un yayımladığı karikatürlerle yukarıda sözü edildikten yazılar arasındakilerin bir ilişkisi var. Bu ilişkisi herkes görmez, Türkiye söz konusu olduğunda bugünkü CHP ve Özgür İnsan yöneticileri hiç görmezler. Bu nedenle onları sürekli uyararak gerekiyor. "Eurokomünizm" karikatürleri ile geveyselerse, sonra "kurt hikayeleri" ile uyuklayalar. Şimdiden "şekerleme"ye başladılar bile.

CHP'nin Özgür İnsan dergisinin Eylül sayısında, Frankfurter Allgemeine gazetesinden alınmış bazı karikatürler yer alıyor. Frankfurt'ta oturan Ahmet Kibar adlı bir CHP'li, Alman gazetesinden bu karikatürleri almış ve bunları çok seveceğine inandığı Özgür İnsan dergisine göndermiş. Özgür İnsan dergisi de bu karikatürleri gerçekten pek sevmiş. İki sayfasını bunlara ayırmış.

Söz konusu karikatürler "Avrupa komünizmi" konusunda. Söze sosyalist sistemin ve SSCB'nin Avrupa'daki bazı partilerle olan ilişkileri, bu partilerin takındıkları tutum ele alınıyor. Bunlar karikatürize ediliyor. CHP'nin dergisi de

bunları pek sevip hemen sayfalarına alıyor.

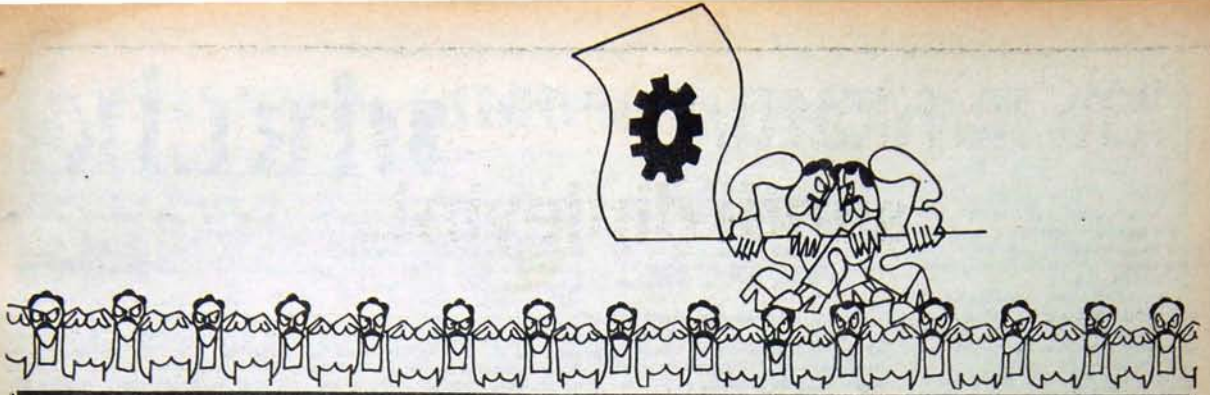
Ancak, içinde yer alan karikatürler CHP tarafından pek beğenilen bu Alman gazetesinin başka yönlerine de dikkat etmek gerekiyor. Bu, anti komünizmin ne kadar gizlene bile açık gerçelik yönünün her zaman ortaya çıkacağına, anti komünizmin her zaman gerici-faşist ideolojinin ekmeğine yağ süreceğine ilişkin tartışılmaz bir gerçeği dile getiriyor.

Karikatürlerle anti-komünizm yapan bu Alman gazetesi, ilerici-demokrat bir gazete mi? Türkiye söz konusu olduğunda CHP'den mi yana? Türkiye'de faşist . tirmanış hakkında ne düşünüyor?

YURUYUŞ

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ

Sahibi: Nihat SARGIN • Genel Yayın Yönetmeni: Osman SAKALSIZ • Yazı İşleri Müdürü: Metin CULHAOĞLU • Teknik Sekreter: Bülent ARTAMLı • YÖNETİM: Konur Sok. 15/8 Kızılay - ANKARA Tel: 17 45 81 • İSTANBUL BÜROSU: Piyerloti Cad. 21/1 Çemberlitaş - İSTANBUL Tel: 26 35 67 • ABONE KOŞULLARI: Yıllık: 200 TL, 6 Aylık: 100 TL • Posta Çeşidi: YURUYUŞ Derneği 100234 • İLAN KOŞULLARI: Arka Kapak (Renkli): 15 000 TL, Arka Kapak (Siyah Beyaz): 12 000 TL, İç sayfalarda stüdyo satılmış: 40 TL, Yayın İlanları % 50 indirimlidir. • BASKI: Daily News Web-Ofset Tesisi • Kapak düzeni İbrahim NİYAZIOĞLU

ARTIK UYANIN

YÜRÜYÜŞ

Demokrasi ve sosyalizm mücadelesinde, mücadeleye yön veren temel ilkelerin saptanmasında, bunların hayata geçirilme çalışmalarında ve nihayet ortaya çıkan engelleri aşmada son derece titiz, son derece dikkatli davranma zorunluluğu var. İlkelerin belirsizliği ve muğlaklık, pratik mücadelede acı meyvalarını hemen verir. Bir başka deyişle hayat, gerçekçi olmayan girişimlerden ve doğru ilkelerden yola çıkılsa bile yapılan yanlış varsayımlar, uygulamadaki yanlış yöntemler, kısa sürede iflası beraberinde getirir.

Eğer ortada hem ilkesizlik ve muğlaklık, hem de yanlış varsayım ve yanlış uygulama varsa iflas, çok daha kısa bir sürede gerçekleşir. Tahribat da o ölçüde büyük olur.

Türkiye'de özellikle 2. MC'nin kuruluşu ile hız kazanan faşist tirmanışa karşı tüm demokratik güçlerin en geniş birliğinin sağlanması, geniş bir demokratik cephenin oluşturulması hiç kuşkusuz gündemdeki en acil görevler arasında. Ne var ki, ortadaki görevin acılığı, hiç bir zaman, içeriği ve kapsamı belirlenmemiş bazı sloganların sorumsuzca ve bir anda ortaya atılvermesini mazur göstermez. Somut koşullar, yanlış varsayımları, kurumların ve kişilerin nesnel konumlarını; dikkate almama hatasını affetmez. Koşulların ciddiyeti, sorunun da ciddi ve titiz bir biçimde ele alınmasını zorunlu kılar. Çünkü, ortam ne ölçüde ciddi ise, yukarıda sözü edilen türdeki yanlış yaklaşımların getireceği tahribat ve yol açacağı yıkım da o ölçüde ciddiyet kazanır.

Türkiye'de faşist tirmanışa ve özel olarak da mevcut MC iktidarına karşı ortaya atılan UDC çağrısının kısa bir süre içerisinde başına gelenler ciddiyet ve sorumluluk gereğini bir kez daha vurguladı. Önce bu çağrıyı ciddi bir biçimde ele alarak eleştirenler "hainlik"le suçlanırken, kısa bir süre sonra bu çağrıyı "yaptığı" söylenen kuruluşun içinde bile çok çeşitli hatta söz konusu çağrıya "karşı" görüşlerin bulunduğu ortaya çıktı. İşler kimileri için bir anda "arapsacı"na döndü.

Ciddiyet ve sorumluluğa en çok gereksinim duyulduğu bir ortamda cereyan eden bu gelişme yalnızca ciddiyetsiz, sorumsuz, ilkesiz ve politikasız dar bir grubu güç duruma düşürmekle kalmamış, ne yazık ki Türkiye'nin en önemli sendikal örgütünün bütünlüğünü ve saygınlığını da yararlar bir nitelik kazanmıştır.

Bugün kimileri için ortada bir kargaşa var. Bu kargaşanın temelini inip gelişmelerin gerçek nedenini anlamak için ise, Türkiye İşçi Partisi'nin yıllardır bıkmadan yaptığı uyarılara bir kez daha kulak vermek gerekiyor. Kargaşayı anlamak için, Türkiye İşçi Partisi'nin tesbit ve değerlendirmeleri yeniden ele alınmalı.

Türkiye İşçi Partisi, sosyalist sendikacıların DISK'ten tasfiye edilme girişimleri karşısında, tüzüğü ve kuralların pervasızca çiğnendiği bu girişimlerin büyük burjuvazi tarafından teşahhlandırıldığı, sendikamızın "sosyal demokratlaşması" açısından CHP'nin onayı ve katkısı ile yürütüldüğünü, nihayet DISK üst yönetiminin de bunların hayata geçirilmesini kendisine görev bildiğini sürekli olarak vurguladı. Büyük burjuvazi - CHP - DISK üst yönetimi değerlendirmesi böyle ortaya atıldı.

Bütün bu gelişmeler sırasında DISK'in aldığı her tasfiye kararına alkış tutan, Türkiye İşçi Partileri tasfiye girişimlerini kendi dar çıkarları açısından büyük bir nimet olarak görüp destekleyen bazı çevrelerin bu uygulamalarda bir vitrin ya da piyon olarak kullanılmaları üzerinde de sürekli olarak duruldu. Bu sorumsuz ve maykayevist davranış sahiplerine, başlarına gelecekleri sürekli olarak anlatıldı. Bundan bir yıl önce, TİP Genel Sekreteri Nihat Sargın sunları söylüyordu:

"DISK'i TİP'ilerin ele geçirmesi değil, tam tersine, bilinçli, sosyalist yöneticilerin, TİP'ilerin DISK'ten tasfiyesidir söz konusu olan. Gerçek durum budur..."

"Uzun sözler, yanıtlar gereksiz. Olup bitenler ortadadır. Herkesin gözü önünde cereyan etmektedir. Şu veya bu nedenle bunu bir 'sis perdesi' arkasında gizleme aracı olarak görev görme durumunda bulunuyorlar ise aldanmasınlar; sıradan gerçek kendilerine de gelecektir. Görevleri sona erdiğinde, kendilerini 'sıklımış bir limon gibi' kapının eşliğinde bulacaklardır." (TİP 4. Bölge Temsilcileri Toplantısında yapılan konuşmadan, YÜRÜYÜŞ, Sayı: 83, 9 Kasım 1976)

Bugün kullanılan, kullandıklarını temizleme zamanının geldiğine inanıyorlar. Artık, kullanmanın zararlarının yararlarından ağır bastığına inanıyorlar. Bu zamanlamamanın hangi veriler ışığında yapıldığına kesin bir cevap vermek şu anda mümkün değil. Ancak, şartelin CHP tarafından çekildiği de su götürmez. CHP, kendi doğrudan mekanizmasını, tasfiye için harekete geçirmiştir.

Her zaman ve her yerde, gerçek anlamdaki bir birliğin ve dayanışmanın temeli, bu birlik ve dayanışmanın sağlam, tutarlı ve kalıcı ilkeler etrafında oluşturulması. Bu nitelikteki ilkelerden uzak, "ayaküstü" kuruluveren sözde ilişkilerde, biri diğerini kullanma avantajını elde eder. Cephe kurduklarını sananlar, başkaları tarafından kullanılma konumuna düşerler. Böyle bir ilişki bir kez kuruldu mu, kullanımların tasfiye zamanını ipleri elinde tutan, ipler kendisine teslim edilmiş olan seçer. Belirli bir süre kullanır, sonra "sıklımış bir limon gibi kapının önüne koyar."

Bu uyarılara kulak asan çıkmadı. Söz konusu çevrenin dar grupçu tavırları, kariyerizm tutkusuna maykayevizm ve nihayet sosyalist hareketi bir tahtırcavallı yarış biçiminde görmeleri, uyarılara kulak asmak bir yana, sendikal hareketi yıpratma tutumlarını daha da azgınlaştırmalarına yol açtı.

Demokrasi mücadelesinde, demokrasiden yana siyasi ve mesleki kuruluşlarla dayanışmaya gidilmesi, bu anlamda iş ve güç birliği yapılması hiç kuşkusuz gerçekçi bir tutumdur. Ancak iş ve güç birliğini, siyasi ve sendikal hareketi "demokrasiden yana" bir siyasi partiye peşkeş çekme biçiminde anlamak, ya da bunu sağlamaya çalışan çevrelere paravanlık ve maşalık etmek, kısa dönemde "prestij" ve başarı sağlasa bile son tahlilde hem demokrasi hem de sosyalizm mücadelesine zarar verir. Gün gelir, tasfiye mekanizması diğer "sosyalistim" diyenlere karşı da işleme başlar.

Zamanlamada çeşitli ögeler söz konusu olabilir. Bunlara kesin bir cevap bulabilmek mümkün değil. Örneğin CHP artık "dosyasının kabardığı" izlenimine varmış olabilir. Burjuvazi ile olan organik bağları, CHP'yi "temizlenme" zamanının geldiğine ikna etmiş olabilir. CHP, burjuvaziyi her türlü kuşkudan bütünü ile arındırma zamanının geldiğine inanmış olabilir. İktidar ve koalisyon olanaklarının yeniden doğduğunu sanan bir CHP, son ve kesin "temizlenme" zamanının geldiğine inanmış olabilir.

Söylenildiği gibi, hareketleri bütünü ile sergilemek olanaksız. Ancak somut adımların atıldığı, "gerekleri başlatıldığı" da kuşkusuz. Bu hareketin CHP'nin küçük kurultayı ile denk düşmesi de gerçekten ilginç. Kurultay, CHP yönetiminin sola kesin devre çekmesi için, CHP'nin sırtındaki "kene"lerden söz etmesi için bir vesile oldu. CHP'nin "kene"lerden kimisi kastettiğini anlamak hiç de güç değil.

Diğer bir ilginç nokta da burjuvazinin gelişmeleri yakından izleyen "dikkatli" sözcülerinin son gelişmeleri değerlendiren biçimleri. Bunlardan Terziman gazetesi yazarı aynen sunları söylüyor

"İşte o yüzdendir ki, Ecevit, merkez kitleye tereddütler veren tehlikeli ilişkilere son vermek durumundadır. O yönde önemli adımlar atmıştır da..." (CHP ve Keneler, Terziman, 4 Ekim 1977)

Daha önce CHP'deki pasifliğin muhalefet boşluğunun başkaları tarafından doldurulması tehlikesine yol açtığı yazan bir başka "akıllı" yazar da daha çok bastırma gereğini duymaktadır:

"Daha önemlisi sayın Ecevit'in CHP'yi, adına 'demokratik kuruluşlar' denilen grupların eylemleri dışında tutma görüntüsüne biraz daha açıklık kazandırmasıdır. Türkiye'nin bugünkü ortamında, sadece görüntü bile olsa, bu o önemli bir noktadır." (CHP Küçük Kurultayının Ardından, Günaydın, 5 Ekim 1977)

CHP'nin çektiği şartele karşı "kapı önüne" konulmak istenilenin mücadelesi de daha önceki ilkesiz, bilinçsiz ve çaresiz tutumlarının bir devamı oldu. Davranışları, "yeni goşim" sıfatının doğruluğunu her geçen gün kanıtlayan bir kuruluşu işe koşmak yönünde oldu. 1971 öncesinin bazı yöntemleri, bunları en çok eleştirir görünenler tarafından, bu kez daha tehlikeli bir biçimde, sendikalara karşı kullanılmaya başlandı. TİP'lilere karşı mücadele sırasında kullanılan yöntemler, bu kez sendikaların tümünü hedef aldı. Temel ilkeler, genel değerlendirmeler konusundaki tutarsızlık ve boşluğunu her olayda gösterenler, mücadele yöntemleri konusundaki sorumsuzluklarını da sergilemekten geri kalmadılar. Uyarı çok önceden yapılmıştı:

"Sendika basmanın, sendika yöneticilerini baskıya almaya çalışmanın, ve hepsinden öte 'belirli bir siyasi çizgiyi barındırmama' adına, o sendikaların yıkılmasını göze almanın sosyalist diyenlere yakışır hiç bir yanı yok. Ve özellikle şunu hatırlayın: Egemen sınıfların, polislin bugüne kadar ilerici-devrimci sendikalar içine sokamadığı iyonik toplumlarını bu davranışlarının kendiniz ekliyorsunuz." (Turizm İş Olayı ve Sosyalist Sorumluluk, YÜRÜYÜŞ sayı: 75 14 Eylül 1976)

Gerek ilkelerin tesbitinde, gerekse hayata geçirilmesinde, ve nihayet ortaya çıkan engelleri karşı mücadelede, en doğru en tutarlı tavır, demokrasi güçlerini zaafa uğratmayacak bilinci ancak sosyalistler gösterebilirler.

CHP Küçü: Kurultayı, Ecevit'in kendi partisi dışındaki "sol" için söylediklerinin dışında, bir anlamda başladığı gibi biterken, geçtiğimiz Çarşamba günü toplanan AP ortak grubu bir hayli gergin bir hava içinde geçti.

Gerçi CHP meclis gruplarının Salı günü yaptığı ortak grubu toplantısında, genel merkez lehine hiç de "hoş" olmayan bazı sesler yükseldi ama gözler daha çok AP'deki gelişmelere yöneldi.

Hele hele haftanın sonuna doğru iki AP'li parlamenterin Demirel'i ve AP yöneticilerini sertçe bir dille eleştiren açıklamaları ortaya çıkınca, AP'deki gelişmeler kamuoyunun daha çok ilgisini toplar oldu.

Nitelikleri değişik de olsa her iki partide gözlenenler, merkez yönetimlere ilişkin yakınma ve eleştirilere dayanmaktadır.

Ancak ilginç olan nokta şuydu: CHP grubunda çoğunluğu temsil eden eleştiri ve yakınmalar merkez yönetimine "nereye" derken, AP grubunda da, varlığı yadsınamayacak bir azınlık yöneticilere "ne oluyorsunuz" diye soruyordu...

AP'de Çarşamba günü aralıklı üç seans halinde süren toplantılarda, Demirel bilinen bir taktiği yürütmekten geri kalmıyordu. Kendisine bağlılığı pek sicilli ki-

şileri kürsüye çıkarıp, eleştiriyi yaptırmak ve parti içinde olan bir kümeleşmeyi şaşırtmak...

Ancak herşeye karşın, AP'nin eski yıllara oranla homojen yapı göstermekten uzak olduğu da gözden kaçmamaktadır.

Nitekim, AP grubu toplantılarında kürsiye çıkıp, kurdunu dökenler arasında, AP'nin içinde varlık anı ne olduğu bilinmeyen bir hoşnutsuzlar grubuna bağlı olanlar da vardı. Demirel'in en çok üzerinde durduğu ve hiç hesaba olmayan bir gelişmeye yol açabilecek tehlikede olduğu endişe de bu yöne dayanmaktadır.

Diğerleri neler söylüyorlardı?
* Pahallılığa ve "şiddet olaylarına" karşı önlem alınmalıydı...

* AP'li bakanlar, AP'li parlamenterlerin seçmen sorunlarına daha titizlikle eğilmeliydiler...

* MC'nin diğer ortakları AP'ye karşı pek hasmane tutum takınıyorlardı...

* Ortaklar, AP'nin tabanını yiyorlardı. Gerçi MSP artık tehlike olmaksızın çıkmış, politik varlığı erozyona uğruyordu ama diğer küçük ortak partinin tabanını çarpıyordu vs....

AP içinde Demirel'in esas korku kaynağını oluşturan muhalif kanat sözcüleri bütün bunlarla birlikte daha boyutlu bir endişeyi paylaştıklarını yanstmak istiyorlardı. Gerçi bunu da açık açık söylemiyorlardı ama sözün devamını Demirel ve ekibi pekala kavrıyordu...

AP-CHP KOALİSYONU YENİDEN GÜNDEMDE

Hafta başında, uluslararası sermayenin Türkiye sözcülüğünü yapan ve yüklenen bir büyük gazetede eski DP'lilerden Samet Ağaoğlu'nun bir mülakatı yayınlanmıştı. Ağaoğlu, bu arada Süleyman Demirel'e iki yıl önce gönderdiği ve bilinen "AP-CHP" formülünü kapsayan mektubunu da açıklıyordu. Demirel ve ekibi bunun ne anlama geldiğini bilecek kadar deney tahtasından geçmişlerdi. Bu olay, altında büyük sermayenin özellikle İstanbul kanadınca benimsenen ve Türkiye'ye hayat ikisi olarak ilan edilen önerisini bir kez daha açığa vuruyordu...

Bilindiği gibi CHP Genel Başkanı seçim öncesinde İzmir mitinginde AP ile ortaklık kurnayacağını, sadece Türkiye'ye değil dünyaya da duyurmuştu, ama bundan vazgeçmesi bir ay bile sürmemişti...

Demirel için bu formül, çaresizlik sınırının belki de en kritik noktasında dü-

şünülebilecek şeydi. Oysa kafasında "demokrasi" diye bir endişesi de olmadığına göre, ikinci MC'yi sonuna kadar sürdürmek ve kendi hesabınca büyük sermayeye bunu hiç bir muhalefet şerhine yer veremeyeceği şekilde vize ettirmek konusunda kararı görünüyordu Demirel.

Nitekim, eleştirilere cevap vermek için kürsüye her çıktığında, sadece iktidar ve iktidar nimetlerinden söz etti. Böylece gruba, iktidar enjekte etmekte bir kez daha yarı görüyordu. Grubun en hassas tarafının iktidar olduğunu, en azından kendisi hassas yönü itibariyle biliyordu...

Ancak bütün bunlara karşın, sürekli iktidar enjektasının bir yönü itibarıyla Demirel'i ve kişisel geleceği yukarıdan ilgilendirdiğini bilenlerin varlığı da ilginçtir AP'de.

MSP, Demirel'in bu hassas yönünü bilmektendir. MHP de bunun yabancıca değildir.

AP'Yİ KOLLAYANLAR

Ortaklar, Demirel ve ekibinin bu zaafları, siyasal varlıklarını itibariyle bugüne kadar işledikleri suça ve bunun yarattığı tedirginliğe ilimledeme gecikmemişlerdi. MSP, bu olguya biraz da safdillikle kapılıp, büyüyeceğine inanırken, diğer küçük ortak Demirel "çıkıntısını" nasıl olsa bir gün pekala bertaraf edeceğinin rahatlığıyla hareket etmektedir. AP'ye vurulacak darbe için saatler henüz erkendir. MSP'nin AP içinde herhangi bir dalgalanma yaratacak ne gücü, ne de beşinci kolu vardır. Ancak diğer "küçük" için aynı şey söylenemez. Zira AP listelerinden meclise girip, grup içinde saati kullayan ve AP için MHP odalarına taşıyan bir Truva atı vardır...

MHP'nin, Milli Eğitim Bakanlığında işlediği suçlar ayyuka çıkmış bir adamının AP tarafından yenmesine seyirci kalması şartıcı gibi gözüküyorsa da, özellikle Ticaret Bakanlığında önemli köşe başlarındaki AP'lilerin bir günde temizlendiğini unutmamak gerekir...

Bu tablodan bakılınca AP içindeki huzursuzluğun dayandığı temel de açığa çıkmaktadır. AP içinde mevcut rahatsızlık, işte bu olgunun bilincindeki sayısız keskinlikle saptanamayan kişilerce paylaşılmaktadır.

Sonuç ne olur?

Bu, muhalefet kanadının, sayıca kendilerini güvenli görebilecekleri ve siyasal geleceklerini sağlam kazığa bağlayacak koşulların oluşmasıyla yukarıdan ilgilidir. Demirel'in defterinde "istikbal güvencesi"nin ne anlama geldiğini bilenler, ola-

yan "gelip geçici" nitelikte olduğunu belirtirken elbette birşeyler biliyor olmalıdırlar!...

ÖRGÜTLÜ GÜÇLER EYLEME!...

Cephe partilerin ve ana muhalefetlerin Başkanlıkta nabızları; özellikle büyüklerle atarken, hergün bir daha ağırlığını ve yakıcılığını duyuran hayat pahallılığı ve ona paralel faşist baskılara karşı Tükiye'nin ilerici, demokratik, sosyalist güçleri deneyleri okulaştırarak, somut ve hayata dönük ortak eylem ve birlik kaleleri oluşturmaktadır.

Önceki haftanın son günü Gineşin da iki bin kişinin katıldığı "Faşizmi, Hayat Pahallılığını, Zamları, Fiskobirlik'teki Faşist Uygulamaları ve Fındık Tabanı Yatırımı Protesto Toplantısı" ortak eylem ve birliğin çarpıcı bir örneği niteliğinde oluşturuldu ve yapıldı. Toplantıyı, 11 kuruluş ortaklaşa düzenlemişlerdi.

Konuşmaların ve sloganların ortak bir kurula düzenlenip sandığı toplantı tam bir uyum, disiplin ve coşku içinde yapıldı tamamlandı.

YURUYUŞ'un baskıya hazırlanmış saatlerde de, Eskişehir'de, Antalya ve Niğde'de "Pahalılık ve Faşizme Karşı Birlik" toplantıları düzenleme çalışmalarını ilerliyordu...

Cumartesi günü Eskişehir'de yapılabildiği bildirilen kapalı salon toplantısı T.İ.T.İ.P. Komitesi adına yapılan açıklamaya göre, toplantının CHP, TİP, TSİP il başkanlarıyla 12 demokratik kitle örgütünün yöneticileri tarafından düzenlendiği bildirildi.

Antalya ve Niğde'de düzenleme hazırlıkları tamamlanan açık hava toplantıları ise 27 demokratik kitle örgütü tarafından oluşturulmuştu.

FAŞİZMİN PANZEHİRİ: BİRLİK

Türkiye'de faşizm tehlikesi lafa değil işle, ilerici, demokrat ve sosyalistlerin kardeşçe birlik ve eylemlerine onlenektir. Demokrasi, demokrasiye sahip çıkarlar tarafından korunacak, geliştirilecektir...

İşçi sınıfınız, tüm emekçi kitleler, yurtseverler deneyleriyle beslenen pratiği sağlam ve ilkel birliklere ulaştırmakta başarı sağlayacaklardır. İkinci MC'nin ve faşizmin tek panzehiri "birlik"tir. Örgütlü gücün yenildiği görülmemiştir yeryüzünde...

TİP MYK bildirisi

İşçiler örgütlerine sahip çıkma yolunda birleşmelidirler

"Bazı temel malların fiyatlarına getirilen zamlar suya atılan taş misali dalga dalga diğer mallara yayılırken, yapılan devalüasyon emekçiler için hayatı daha da çekilmez bir hale sokmuştur. 2. Milliyetçi Cepbe, birbiri peşine açtığı "paket"lerle emperyalist tekellerin ve büyük sermayenin istekleri doğrultusunda davranıyor, işçi sınıfını ve emekçi kitleleri yokluk ve yoksulluk içine itiyor. Taban fiyatları maliyetlerin bile altında tutulurken, memur maaşlarına katsayı artışı'nın düşünülmediğinden, asgari ücretlere ise ancak % 10 gibi çok düşük bir artışın söz edilmektedir.

Uluslararası Para Fonu (IMF) gibi emperyalist mali kuruluşların da dayatmalarını ve onlarla yapılan pazarlıklar sonucu getirilen tedbirlerle ekonomik buhrandan kurtulabileceği düşünülmektedir. Oysa bu, boş bir bayaldır. Türkiye gibi dışa bağımlı geniş kapitalist ülkelerin bunalmalardan kurtulabilmesi emperyalizme daha sıkı bağlanarak, onunla daha bütünleşerek değil, aksine, bunalmaların kaynağı emperyalist-kapitalist ilişkiler ağı dışına çıkmakla, bağımlılık bağlarını koparıp atmamakla mümkündür.

DEMOKRATİK GÜÇLERİ ÇETİN GÜNLER BEKLİYOR

Böyle bir yolu tutturması zaten beklenmeyen büyük burjuvazi ve büyük toprak sahipleriyle onların politik gücü 2. Milliyetçi Cepbe bunalmalardan kurtulmuş faşist tirmanış hızlandırmakta amaçladır. Egemen güçler ülkeyi daha koyu kararlara götürecek gidişi inatla sürdürüyor. Seçilmiş başkanı olmayan meclislerin biç bir çalışma içine girmediği, meclisiz bütümlenmenin artık olağan görülmesi başladığı günümüzde yeni baskı tedbirlerinden söz edilmekte, anti-demokratik uygulamalara yeni yasal dayanaklar yaratma çalışmalarının yürütüldüğü anlaşılmaktadır. DGM yasasını tekrar gündeme getirme baskıları, ana-yasal bir bak olan konut dokunulmazlığı ortadan kaldırma ve polise yarıçık karar olmadan arama hakkı veren polis yetkilerini genişleten yeni düzenlemeler bunlardan bazılarıdır.

Gelecek günlerin işçi sınıfına ve emekçi kitlelere artan bir istisizlik, pahalılık, yokluk ve yoksulluktan başka bir şey getirmeyeceği açıktır. Demokratik güçleri daha çetin günler beklemektedir. Burjuvazinin ve MC'nin ekonomik ve sosyal haklara, demokratik hak ve özgürlüklere saldırısı hızlandırılmak, işçi sınıfı ve emekçi kitleler üzerindeki sömürü daha da yoğunlaştırılmak, demokratik güçler tam bir cendere içine alınmak istenmektedir.

İÇTEN VE CİDDİ ADIMLAR ATMAK GEREKİYOR

Burjuvazinin her gün durmadan azgınlığa bir saldırı dengelemeye ve diz-

ginlenmek zorundadır. Bu gidiş dur demek, demokratik hak ve özgürlüklere kısıncıklıkla sahip çıkarak onları korumak ve giderek daha da geliştirmek tüm demokratik güçlerin güncel görevidir. Demokratik toplumsal muhalefetli örgütlü hale getirmek ve geliştirmek, anti-faşist demokratik güçlerin iş ve gücünü birliği yolunda ilkel, sağlam ve kalıcı adımlar atmak ertelenemez bir görevidir.

Faşizme karşı birlik için kalıcı ve ilkel adımların atılmasının toplumsal yaşamda nesnel temeli vardır ve bu nesnel durum en geniş birlik ve dayanışmanın oluşmasını dayatmaktadır. Bu nesnel dayatma ile doğrudan karşı karşıya olan en geniş kitleler ve yerel düzeydeki örgütlerin olumlu girişimleri görülmeye başlamıştır. Her düzeydeki tutarlı, içten, ciddi ve tarihsel deneylerin kazandırdığı dersleri de göz önüne alan, somut koşullara uygun yaklaşımların önemi artmaktadır.

Bununla beraber faşizme karşı birlik konusunda olumsuz sonuçlar doğuran, ilkelere önemsemeyen birlik platformlarını dar grupçu, siyasi çıkarların ve hesaplaşmaların alanı haline getirmek isteyen eğilimler de varlıklarını devam ettirmektedir. Soyut çağrılar ve gösterişli bildiri yayımlayarak berşeyi halletmiş olma anlayışını terk etmek anti-faşist güçlerin ilkel birliği yolunda güven sarıncı tutumlardan titizlikle kaçınarak, içten ve ciddi adımlar atmak gerekmektedir.

TASFİYEÇİLİK TIRMANDIRILYOR

Bu zararlı ve yanlış anlayış ve eğilimlerin yanısıra, demokratik güçleri zaafa uğratacak, daha da ötesi çeşitli kitle örgütlerinin dağılmasına, dağıtılmasına yönlendiren tehlikeli gelişmeler de varlığını sürdürmektedir. Bazı işçi ve emekçi aydın örgütleri içinde baş gösteren bu gelişmeler vahim sonuçlar yaratacak boyutlara ulaşmıştır. Anti-faşist mücadelede sekte vuracak bu tehlikeli gelişmelerin ortak yanı, kitle örgütlerinin işlevlerini kaybetmemek, onlara dar siyasi çıkarlar arısından yaklaşmak, örgütlerin iç işleyiş ilkelini bu amaçla bir yana koyarak tasfiyecilik tutumunda olmak, sorunları demokratik merkezîyetçilik ilkesi ışığında çözmek yerine fülü gücü kullanmaya dayanan yöntemleri tercih etmek olarak belirmektedir.

Özellikle ilerici sendikallik hareketi içine her türlü sarı sendikacılık yöntemini ve tasfiyeciliği yerleştirmede bir bütün olarak davranan DISK üst yönetimine "ulusal demokratik cephe sorunu" nailiğinin olarak başlayan ve devam eden gelişmeler tasfiyeciliği tırmandırmıştır. İlerici sendikallik hareketin ilkelere bağlı ilerici, sosyalist sendika yöneticisi ve işçilerin hedef alan tasfiyecilik, şimdi DISK'i örgüt olarak tüm varlığını hedef alır duruma gelmiştir. Partimizin DISK üst yö-

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ MERKEZ YÖNETİM KURULU, ANTI-FAŞİST, ANTI-EMPERYALİST MÜCADELEDEKİ SON GELİŞMELER İLE KİTLE ÖRGÜTLERİNİN VE SENDİKAL HAREKETİN SON DURUMU HAKKINDA BİR DEĞERLENDİRME YAPMIŞTIR. TİP MYK'NUN AÇIKLAMASI- NOKURLARIMIZASUNUYORUZ:

netini hakkındaki değerlendirmeleri doğrulanmakta ve yürüttüğü mücadelenin haklılığı şimdi daha geniş çevrelere kavranmaktadır. DISK'in örgüt olarak ortadan kaldırılmasına yönlendiren gelişmeler mutlaka önlenmeli, bilinçli DISK üyesi işçiler örgütlerine sahip çıkmak yolunda birleşmelidirler. DISK'i örgüt olarak kundaklayanların şimdi iki gruba ayrılmış olması kimsesi yanıltmamalıdır; DISK üst yönetimi örgütün bu hale getirilmesinden bir bütün olarak sorumludur.

ÖRGÜTLERİ KORUYALIM

Unutulmamalıdır ki, işçi ve emekçi kitle örgütlerinin dağıtılma sürecine sokulması faşizmin hedefidir ve faşist tirmanış daha da kolaylaşacaktır. Ö-

ğütleri korumak ve savunmak faşizme ve emperyalizme karşı mücadelenin önemli bir görevi durumuna gelmiştir. Bütün ilerici görevi; örgütleri çıkmaz yollara sürükleyen anlayış ve eğilimlerin etkisiz hale getirilmesi, sorumsuz davranışların önlenmesidir.

Türkiye İşçi Partililer bugüne kadar olduğu gibi, bundan sonra da işçi sınıfının ilerici sendikallik hareketinin şu veya bu yolla tasfiye edilmesine karşı ısrarı, sorumlu mücadelelerini sürdürecektir.

Türkiye İşçi Partililer, bugüne kadar olduğu gibi, bundan sonra da anti-faşist, anti-emperyalist mücadelenin uzun soluklu, bilinçli takipçileri olarak görevlerini yerine getirmeye devam edeceklerdir."

Ali Topuz'a yalvarma operasyonu

DISK'teki gelişmeler pek çok kişiyi şaşırtsırmış benziyor. Şaşırınlar arasında, DISK'teki gelişmelerde "taraf" olan bir grup da bulunuyor. Bugüne kadar sosyalistlerin söylediklerine, uyarılarına kulak asanları bu kadar şaşırtsırmazlar.

Ama şaşkınlıkla doğru seyler söyledikleri de kuşkusuz. Örneğin şaşkınlığın ilk aşamalarında, DISK'teki gelişmelerle CHP arasında gerçekten sağlıklı bağlar kurdular. Olayların ardında nelerin yattığını az çok görebildiler. Örneğin hafta başında Politika'da çıkan bir yazı şöyle diyor:

"Özünde, genel olarak Türkiye'de, özel olarak da CHP ve DISK'te olup bitenler, birbirinden bağımsız olmadıkları gibi, yalvarma açısından bakıldığında çok da farklı değil. Hatta birbirleri ile kesine yakın bir bağlantı içinde oldukları rahatça söylenebilir."

Aynı yazıda başka gerçekçi değerlendirmeler de bulmak mümkün. Ancak bu gerçekçilik pek uzun sürmedi. Ya "uyarıldılar" ya da kendilerinin bu konuda kimin icazeti ile geldiklerini gördüler. CHP'siz yapamayacaklarının bir kez daha farkına vardılar. Bu kez "CHP'ye yalvarma operasyonu" başladı. Hafta sonlarına doğru, bu ve benzeri operasyonların baş mimarı Ali Topuz'dan demeciler alındı. Herhalde Ali Topuz'un "evet, DISK'teki gelişmelerimiz başlattık, harekete geçteler de benim adamlarımdır, ben söyledim" demesi beklenmiyordu. Ali Topuz da böyle dedi. "Biz karışıyoruz" dedi. Bu sözler, işğularlar için bulunmaz bir nimet oldu. Kaderlerinin CHP ile ters düşmemeye başladılar, karşılarındaki grubun "CHP'li olmadıkları" temasını işleme başladılar.

CHP'ye yalvarma politikasına diemen kırılınca, gerçekçi tabiiiler de sona erdi. Yukarıdaki yazının sahibi dört gün sonra şunları yazdı:

"Örgüt olarak CHP'nin DISK'te olup bitenlerle ilişkili olduğu düşünülemez. Bu hem CHP'nin ilkelere aykırıdır, hem de gerçekçi olmayan bir politikadır"

Kaderlerinin CHP'ye ve Topuz'un icazetine bağlı olduğu ortaya çıkıyor. Yazık. Sosyalistler, güçlerini, mücadelelerini, elde ettikleri mevzileri hiç bir zaman sağ sosyal demokrasinin egemen olduğu bir örgütünü icazetine, "ilkelere" bağlamazlar. Kuyrukçulukla sosyalist politikayı ayıran nokta burada ortaya çıkar. CHP'nin ve Ali Topuz'un icazeti olmadan kendilerine "ekmek" kalmayacağına inanıyorlarsa, başka ekmek kapısı ararınlar.

II. MC'NİN EKONOMİK KARARLARI

• BİR YANDAN YATIRIMLAR DURDURULURKEN, BİR YANDAN DA DIŞ BORÇLANMALAR HIZLANDIRILYOR. TÜRKİYE BU YIL İHRACAT GELİRİNİN YÜZDE 40'INI DIŞ BORÇ ÖDEMELERİNE AYIYOR.

• DIŞ TİCARET AÇIĞI 3 MİLYAR DOLARI BÜLDE. ULUSLARARASI PARA FONU TÜRKİYE'NİN ÇIKMAZDA OLDUĞUNU KABUL EDEREK ÖNE SÜRÜDÜĞÜ ŞARTLARA UYULMASI HALİNDE 500 MİLYON DOLAR BORÇ VERMEYİ KABUL ETTİ.

Mehmet COŞKUN

Hükümet, "istikrar tedbirleri" olarak açıkladığı zamların ardından yeni ekonomik önlemler alma yoluna giriyor. Başbakan Demirel, 29 Eylül tarihinde yayımladığı bir genelgeyle tüm kamu harcamalarını durdurdu. Demirel genelgesinde, bütçe açığının önlenmesi amacıyla tüm kamu harcamalarının durdurulmasını, yatırımlar için ihale yapılmasını, işçi ve memur alımlarına son verilmesini isterken 6 Ekim günü toplanan Bakanlar Kurulu resmi açıklamasında "Yatırımların hızlandırılması konusunu görüştük..." deniyordu.

Maliye Bakanı Cihat Bilgehan da bu açıklamadan bir gün sonra düzenlediği basın toplantısında: "Görüşmek başka, karar vermek başka; ben yatırımlar hızlandırılacak diye bir beyanda bulunmadım." diyor. Maliye Bakanı, kendi isteği ile Demirel'in yayımladığı genelgeden haberdar. İktidarın bir başka ortağı Erbakan ise, Konya'da yapılacak programlanan yatırımların temelini atma gezisinin hazırlıklarını sürdürüyor. Ortakların MHP kanadı da komandolarını kamu kuruluşlarına sözleşmeli olarak sokma çabasını sürdürüyor. Demirel, bütçenin arttı: hiç bir harcamayı karşılamaya gücü olmadığını resmen duyuruyor.

Maliye Bakanı Cihat Bilgehan kendisi önce partisi adına bakanlık yapan Yılmaz Ergenekon'un aksine Uluslararası Para Fonu ile sıkı ilişkiler içine giriyordu. Bilgehan, uluslararası finansman kuruluşlarının temsilcileriyle Amerika'da yaptığı temaslardan sonra: "Borçlar konusunda umutluyum..." diyor. Bilgehan, Fon'dan 45 milyon dolar alındığını açıklıyor ve ekliyor:

"500 milyon dolar daha kredi almak için anlaşma sağlanacaktır."

Yapılacak anlaşma karşılığında Türkiye, önümüzdeki üç yıllık dönem için özel bir plan uygulamayı kabulleyordu. Bu plana göre, işçi ücretleri asgari düzeyde tutulacak, yatırımlar durdurulacak, kalkınma hızı düşürülecekti.

Türkiye bu borçları nasıl ödeyecekti? Maliye Bakanı cuma günü yapılan basın toplantısında bunun yanıtında da "umutluyuz, arkadaşlarımız hesaplıyor..." diye yanıtlıyordu. Artık umutlu olmanın tekel kalmıştı, 2 MC de işi "umuda" bağlamıştı.

TÜRKİYE NE KADAR BORÇ ÖDÜYOR?

Yılın ilk sekiz ayında Türkiye 4 milyar doların üzerinde ithalat yaptı. Buna karşılık ihracatı 1 milyar 98 milyon dolar olarak gerçekleştirdi. Yani açık 3 milyar dolara ulaştı. Bu açığın 669 milyon dolarını yurt dışında çalışan işçiler gönderdikleri dövizlerle karşıladı. Ancak, Türkiye bu gelen işçi dövizlerinin 432 milyon dolarını dış borçları ve bunların faizlerini ödemeye ayırdı. Bir başka deyişle de, ihracat gelirlerinin yüzde 40'ı dış borç ödemeleri için harcandı.

Dış borç ödemelerinin bu denli yükselmesinin temel nedenini özel kesimin aldığı döviz çevrilebilir mevduat bor-

larının faiz yönünden getirdiği yük oluşturuyordu. Hükümet, geçtiğimiz hafta bu yolla döviz getiren Koç'a, Sabancı'ya ve diğerlerine özel bir olanak sağladı. Yurt dışındaki mali kuruluşların yüksek faizlerle Türkiye'deki özel kuruluşlara sağladıkları dövizler artık, ithalat yapılıncaya "özel kart" niteliğini taşıyacak. Yani, yurt dışından para bulmasını bilen ithalatını gerçekleştirecek, kamu ithalatı dahil tüm dış alımlar bu ayrıcalığa sahip firmaların ithalatını gerçekleştirebilmelerini bekleyecektir.

Türkiye'nin dış açığının 3 milyar doları bulması ile birlikte döviz borçları da arttı. 4 Milyar dolar dolaylarındaki ithalata karşılık ancak 2,4 milyar dolarlık para yurt dışına ödendi. Yani 1,6 milyar dolarlık ithalatın parasını Merkez Bankası yurt dışına gönderemedi. İthalatın bu bölümü ya kredili sağlandı ya da özel firmaların yurt dışından sağladıkları ve Türkiye'ye getirmedikleri dövizden öden- di.

FİYATLAR NEREYE GİDİYOR?

Türkiye bir yandan dış açıklarını arttırırken, bir yandan da zamları sürdürüyor. Hükümet, kendi verdiği zam kararlarının ardından piyasada neler olacağını bekleme dönemine girdi. Yıl sonuna dek resmi fiyat artışlarının yüzde 30'a varacağı şimdiden belirlendi. Artan fiyatlarla karşı hükümetin düşünemediği tek önlem ise işçi ücretlerini baskı altına almak.

MC'nin MSP kanadından Çalışma Bakanı Fehmi Çumaloğlu, son zamların ardından alınacak önlemlere ilişkin kendine müjde verdi: "Asgari ücret yüzde 10-20 arttırılacaktır..." Bakan bu sözleri söylerken Türkiye'deki asgari işçi ücretlerini bilmiyor olmalıydı. Asgari ücretin uygulanıp uygulanmadığının denetlenemediği durumlarda, yani sendikali işçilerde fiili asgari ücret bugünden yasal asgari ücretin, değil yüzde 10-20, en az yüzde 30 üstindedir. Bu durum, sendikali mücadele ile zaten sağlanmıştı. Türkiye'de 1800 lira olan asgari ücretin yüzde 20 arttırılması halinde sağlanan zam 360 liradır. Bundan sigorta ve vergilerin kesilmesiyle bulunacak net artış ise 200 lira dolaylarındadır.

Bir başka deyişle, asgari ücrette yüzde 20 zam yapılmasının günlük işçi ücretlerinde yaratacağı artış, 6 lira 60 kuruştur. Çumaloğlu, işçilere 660 kuruşluk artış müjdesi olarak veriyordu.

Bunun ötesinde, asgari ücretin yasal olarak ne düzeyde saptandığı birçok işçiyi zaten ilgilendirmemektedir. İşveren keyfinde düzenleyip imzalatmadığı bordrolar 1800 lura gösterebilir ama, sendikali olmayan birçok işçi bunun çok altında ücrette çalışmaktadır. Bu kesim işçi asgari ücretin değil yüzde 10-20, iki katı arttırılması bile bir anlam taşımaz. Asgari ücret uygulamasının sendikali mücadele için bir tuzak olarak burjuvaz tarafından getirildiği unutulmamalıdır.

Geçtiğimiz Çarşamba günü Cumhuriyetin ilk yıllarında, batıllaşma adı altında, balaların verildiği Ankara Palas'ın

ZAMLAR HALKA KARŞIDIR

balo salonunda Başbakan Yardımcısı Erbakan "2 trilyonluk yatırım yapıyoruz..." diyor. Gerçekten de 4. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın yatırım hedefi 1 trilyona yakındı. Ama Başbakan genelgesini yayımlamıştı: "Her türlü yatırım durdurulmuştur." 1971 yılı sonrasının sıkı yönetim bildirimleri andırır bir üslupla kalemle alınan bu genelgeyle, değil 2 trilyonluk, 2 liralık yatırım yapmak bile mümkün değildir.

Yatırım masallarını Demirel kendi imzasıyla durdurma yoluna girenken fiyat artışlarının önlenmesi konusunda Ticaret Bakanı Ağah Oktay Güner masallara başlıyordu. Güner, geçtiğimiz hafta valiliklere bir genelge göndererek zorunlu gereksinim mallarının fiyatlarını saptamasını istiyor ve artışlarının önlenmesi emrini veriyordu. 1970 yılından itibaren Ticaret Bakanı Gürhan Tirenk de istemişti bunu, ama başaramamıştı. Maliye Bakanı ise bu başarısızlıkların o tarihlere yaşadığı için biliyordu ve şöyle diyor:

"Fiyat artışlarını önlemek için elimizde yeterli mevzuat yoktur, kanun boşluğu vardır..."

Ticaret Bakanı'nın açıklamasının bir masal olduğu iki gün içinde Maliye Bakanı tarafından açıklanıyor.

MC'nin masalları birbirini kovalıyor... "Tuza, beze, gaze zam yapmadık..." diyen Demirel, artık piyasada satılmayan mallara zam da yapılmasının mümkün olmadığını biliyordu. Geçtiğimiz hafta birçok evle yemekler tuzsuz yağsız pişti. Bu yapılan zamdan değil, piyasada bu malların kalkmasındandı. Şeker de piyasadan kalktı ama Şeker Şirketi Genel Müdürü ellerinde bol stok ol-

duğunu, üretimin arttırıldığını söylüyor.

"HANGİ İKTİDAR OLSA YAPAR."

Maliye Bakanı, "Hangi iktidar olsa bizim yaptığınız zamlar yapardı. Bir yandan işçi ücretleri arttırıyor, bir yandan girdi fiyatları. Zam kaçırmadık..." diyor. Bakan, basın toplantısında soru soran bir gazeteciye "Siz de olsanız yapardınız... değil mi?" diye soru yöneltiyordu.

Maliye Bakanı'nın "hangi iktidar olursa olsun" sözleri burjuvazinin iktidarına ilişkin. Gerçekten de, burjuvazinin iktidarları zammı da, devalüasyonu da yapacaklardı. Hangisi olursa olsun. Çünkü kârları düşürmek, burjuvazinin çıkarlarına köstek koymak niyetinde olmayacaktı.

Son zamların ve devalüasyonun ardından İstanbul'da hisse senedi alıp satan bir firmamız bülteninde şöyle deniyor:

"Son zamlar ve Türk parasının değerinde yapılan zamlar hisse senedi piyasalarında canlık getirdi. Kâr oranlarında ki artış beklentileri hisse senetleri fiyatlarını yükseltti. 55 hisse senedinden 25'inin fiyatı yükseldi. Artış eğiliminin önümüzdeki günlerde de devam bekleniyor..."

Zamların kime yaradığı, devalüasyonun sonuçlarının ne olduğunu böylesine açık ortaya koyan belge, bazı firmaların kâr oranlarının yüzde 40'ı da aşacağını bildiriyordu.

Ekonominin durumu, üzerinde yorum yapılacak düzeyi hızla geçmekte, mizah yazılma konu olma düzeyine yaklaşmaktadır.

ADANA'DA TABAN NASIL SÖZ VE KARAR SAHİBİ OLDU?

DISK İÇİNDEKİ GELİŞMELERİN HIZ KAZANDIĞI BİR ORTAMDA, ÖNCEKİ HAFTANIN SONUNDA ADANA'DA BÖLGE TEMSİLCİLİĞİ SEÇİMLERİ YAPILDI. "TABANIN SÖZ VE KARAR SAHİBİ OLMASI" İLKESİNİ DİLLERİNDEN DÜŞÜRMEYENLERİN BU İLKEYE NE DENLİ SAHİP ÇIKTIKLARI DA BU SEÇİMLER SİRAÇINDA GÖRÜLDÜ. TÖRLÜ SAHTEKARLIKLARLA, DISK ÜST YÖNETİMİNİN MUTEMET ADAMLARINDAN BİRİ BÖLGE TEMSİLCİLİĞİNE GETİRİLDİ.

DISK 2. Bölge Başkanlığı (Adana) seçimi, 2 Ekim günü yapıldı. Toplantıdan önce, güvenlik önlemlerinin sendikali işçiler tarafından yapılması sürekli olarak önerildi. Bütün bu ısrarlara rağmen, başka yerlerde de olduğu gibi, güvenlik görevi çoğunluğu öğrenci olan İGD'lilere verildi DISK Bölge Başkanlığı tarafından.

Toplantı salonuna dinleyici alınmıyordu. İçeride, yalnızca delegeler ve "güvenlik görevlisi" olarak tanımlanmış İGD'li-ler yer alıyordu. Bu öğrenciler içeride sürekli slogan atarak ve müdahalelerde bulunarak delegeleri etki altında tutmaya çalışıyorlardı. Divan başkanlığı seçimine de bu ortam içerisinde gidildi. Divan başkanlığı için iki aday vardı: DISK Yürütme Kurulundan Fehmi Işıklar ve Tekstil sendikası güney bölge başkanı Selahattin Uyar.

İlk olarak Fehmi Işıklaroylandı. Işıklar 24 oy aldı. Her nedense bu oylama tam dört kez tekrar edildi. Sonuç hep aynı oldu. Daha sonra söz alan Işıklar, hasta olduğunu, divanı yönetemeyeceğini, ama DISK örgütlenmesi dairesi başkanı olarak divana kendisinin başkan seçilmesini daha uygun olacağını belirtti. Bundan sonra, başkan yardımcısı Uyar, genel kurulu yönetebildi.

Buna karşılık Uyar oylama yapılmasında ısrar etti. Yapılan oylamada, Işıklar bu kez 27 oy aldı. Uyar ise 24. Böylece Işıklar divan başkanlığına seçilmiş oldu. Oylamadan sonra toplantıya ara verilerek başka bir yerde toplantıya kararlaştırılan Bölge Temsilciler toplantısına gidildi.

UDC TARTIŞMASI

DISK Anataziğine göre bölge temsilciler toplantısına söz konusu bölgedeki DISK sendikalarının şube yönetim kurulları, işyeri temsilcileri, bölgeye bağlı diğer illerin şube başkanları ile işyeri baştemsilcileri katılıyordu. Buna göre, Adana'daki bir bölge temsilciler toplantısına yaklaşık 500 delegenin katılımı gerekiyordu. Ama delege sayısı bu rakamın yarıya bile yaklaşmıyordu.

Toplantı Kemal Türkler'in konuşması ile açıldı. Daha sonra verilen bir öngörü ile delegelerin de söz alalmaları sağlandı. Bunun üzerine Selahattin Uyar söz aldı. Uyar, genel olarak işçi sınıfının mücadelesine, faşist tiranlığa geçindikten sonra, son zamanlarda çok tartışılan UDC konusuna ele aldı. Uyar bu konuda özetle şunları söyledi:

"Faşizme ve emperyalizme karşı tüm demokratik güçlerin bir cephe oluşturmaları gerçekten zorunludur. Ancak, böyle bir cephe demokratik kitle örgütlerinin ve siyasal partilerin içinde yer alacakları somut eylem biçimlerinin saptanması ile gündeme gelebilir. Bu yapılmazsa, belirli bir siyasal çizginin görüşü DISK'in kararı olarak yansıtırsa ve bundan da öte cephe adına yalnızca soyut çağrılarla yetinilirse, bunun ihtiyatla ele alınması doğaldır."

Uyar bundan sonra UDC çağrısının DISK'in yetkili kurullarında görüşülüp görüşülmediği üzerinde durdu. Merkez Yürütme ve Genel Yönetim Kurulunun

bu konuda kesin kararları olup olmadığını sordu. Eğer bunlar gerçekleşmemişse, bir kişinin kalkıp kendi özel görüşlerini DISK'in kararı gibi gösteremeyeceğini vurguladı.

Bu sırada Kemal Türkler ayağa kalkarak yüksek sesle bu konuda Merkez Yürütme Kurulu'nun kararının olduğunu, ancak Genel Yönetim Kurulu'nun herhangi bir kararının olmadığını salona duyurdu. Bunun üzerine genel kurul elektirikli bir havaya büründü. Görev zamanlarının geldiğini anlayan İGD'li-ler, salonda bulunan işçilere, özellikle Özbucak işçilerine ve temsilcilere çirkin hareketlerde bulundular. Saldırıya yelendi. Çıkan kargaşa, Selahattin Uyar'ın çabaları ile önlendi.

BİR SOSYALİZM DÜŞMANI

Selahattin Uyar daha sonra konuşmasına devam etti ve özetle şunları söyledi:

"Çeşitli sol fraksiyonlardan gelecek DISK'i eklemek kapısı olarak gören devşirme adamlarla işçi sınıfının mücadelesini yürütülemeyeceğiz. Daha dün Maooculuk oynanarak sendikayı yıpratın, tasfiyeye yeltenen ve bu nedenlerle sendikadan kovulan kişilerin bir anda "erdikleri" için DISK üst yöneticilerinin mutemet adamları olmalarını düşündürüldü. DISK'in bütünlüğü konusunda çok söz eden, bu bahane ile sendika ve sendikacı tasfiye edenlere soruyoruz: Bugün DISK'in en yetkili kurullarında bir bütünlük, bir görüş birliği var mıdır? Olmadığını her gün gazetelerden okuyoruz. Sendika kurmayları önce kendi aralarındaki birliği sağlasınlar. Bizler, mücadele eden nefeleri ve işçi sınıfı olarak aramızdaki birliği hiç bir zaman bozmadık, bozmayacağız."

Selahattin Uyar, delegeler tarafından uzun uzun alkışlanan konuşmasını bitirdikten sonra DISK örgütlenmesi dairesi başkanı Fehmi Işıklar söz aldı. Işıklar, temel niteliği olan sosyalizm düşmanlığına bu toplantıda yaptığı konuşma ile bir kez daha kanıtlandı. "Tabela partilerinden", "DISK'ten tasfiye edilmiş rekerenler"den, "MHP ile aynı paralele düşmekten" söz etti. Genel Başkan Türkler "UDC'nin henüz tartışılma aşamasında olduğundan" söz etmesine karşılık, Işıklar daha aceleci idi. "UDC'nin kurulduğundan ve herkesin bu cephede yer alması gerektiğinden" söz etti.

Işıklar'dan sonra Türkler söz aldı. Türkler, Uyar'ı öven bir konuşma yaptı. Türkler'in konuşmasının ilginç bir bölümü de şuydu: "Uyar terazinin bir kefesi-ne beni koyuyorsa, öteki kefesine kimi koyuyor? Öteki kefedeki kişiyi birlikte görüyoruz."

TABAN DISK İLKELERİNE SAHİP ÇIKACAKTIR

Türkler burada ilginç bir yöntemle başlıyordu. Terazinin öteki kefesindeki sendika cambazlığı, sahtekarlığı bilinen, başka "nitelik"lerinden de kuşku duyulan bir başka sendikacı yer alıyordu. Ve Türkler dürtüst ve bilincilli sendikacıları bir "ebvenî şer" terchine zorlamaya çalışıyordu. Bu yöntemin bundan böyle de sık sık ortaya sürülmesini beklemek gerek.

Konuşmalardan sonra "UDC'nin oylanması"na sırageldi. Sonuçta UDC "Kararı" 25'e karşı 40 oyla "kabul edildi". Başta da değindiğimiz gibi, temsilciler toplantısına katılması gereken delegelerin sayısı yaklaşık 500 idi. Ama aralarında oy kullanması herhalde gerekemeyen İGD'li-lerin de bulunduğu 40 kişi böylece "UDC'yi bayata geçirmişti". Ciddiyet ve sorumluluk doğrusu ancak bu kadar olurdu.

DELEGE SAHTEKARLIKLARI

Bölge temsilciliği seçimlerine katılımı gereken delege sayısı ise 92 idi. 32 delege bulunan Genel-İş seçimleri protesto ederek toplantıya katılmadı. Sonuçta diğer katılmayan delegeler de düşünülünce, katılan delegelerin sayısı 56 oluyordu. Bölge temsilciliği seçimlerinde DISK üst yönetiminin aday olan Bektaş Aşvar 29 oy aldı. Diğer aday Haydar Üstün ise 24 oy aldı. İki delege oy kullanmadı. 1 Oy da boş çıktı.

Ancak burada önemli olan, yapılan delege sahtekarlıklarını. Bunu şöyle özetlemek mimkin:

1. Devrimci Toprak-İş sendikası 7 delege ile temsil edildi. Oysa bu sayıda

delege ile temsil edilebilmesi için sendikanın bölgede 2100 üyesi olması gerekiyor. Oysa yalnızca 150 üyesi var. Sahte delege sayısı: 6.

2. Has-İş'in 100 üyesi var. 2 Delege ile temsil edildi. 1 delege ile temsil edilmesi gerekiyordu. Sahte delege sayısı: 1.

3. Besin-İş Sendikası Gıda-İş'e katıldı. Bu nedenle hiç delege göstermemesi gerekiyordu. Ama iki delege ile temsil edildi. Sahte delege sayısı: 2.

4. Maden-İş'in 1 delege ile temsil edilmesi gerekiyordu. 4 delege boy gösterdi. Sahte delege sayısı: 3.

Böylece yapılan toplantıdaki sahte delege sayısı toplam olarak 12 oluyordu. Ama bu sahte delegelerin Bektaş Aşvar'ın seçimlesinde ve "UDC'nin karar altına alınması"ndaki katkıları büyük oluyordu.

Bunun dışında bir de bölge temsilcisi seçilen Bektaş Aşvar'a oy veren sendikalarla diğer aday Haydar Üstün'e oy veren sendikaların bir karşılaştırması da ilginç sonuçlar veriyor. Döküm şöyle:

Bektaş Aşvar'a oy veren sendikalar ve üye sayıları

Sendikamın adı	Üye sayısı
Bank-Sen	250
Turizm-İş	170
Dev. Toprak-İş	140
Maden-İş	400
Lastik-İş	160
Pet. Kimya-İş	800
Bayesen-İş	100
Tek-İş	150
Tekstil (çırçır şb)	370
Toplam	2 470

Haydar Üstün'e oy veren sendikalar ve üye sayıları

Sendikamın Adı	Üye sayısı
Tekstil	4 500
Hür Cam-İş	900
TİS	750
Toplam	6 150

Toplantıya katılmayan Genel-İş'in üye sayısı: 8 000.

Yukarıdaki rakamlardan da anlaşılacağı gibi, Bektaş Aşvar'ın temsilciliği 2.470 DISK üyesine dayanıyor. Genel-İş'in ise Bektaş Aşvar'a karşı olduğu biliniyor. Sonuçta 14.150 DISK üyesi Aşvar'a karşı. Yapılan sahtekarlıklarla bölge temsilciliğini "kazandıklarını" sananlar, bu tabloya bakıp düşünecekler mi? "Tabanın söz ve karar sahibi olması" ilkesinin hayata geçirilip mi?

BİTMEYEN KAVGAD

Mehmet KÖK

Dünyamızda ve ülkemizde işçi ve emekçi sınıflarının, sermaye sınıflarına karşı mücadelesi hayatın her alanında dunnaksızın sürüyor. Temel sınıflar arasında kültürel, düşünsel, siyasal ve ekonomik alanlarda süren bu kavgaya, sınıf çıkarlarının uzlaşmaz çelişkisinden kaynaklanıyor. Toplumda sınıflar doğduğu gündün bugüne kavgaya sürdü ve sınıflar ortadan kalkana kadar da sürecek.

Sürüp giden sınıf mücadelesi gerçeğinin kavranması, kavrandıktan sonra da sınıfları ortadan kaldıracak düşüncenin gelişmesi, örgütlenmesi ve çağımızda zafere ulaşarak doğrulanması, bilimselliğinin kanıtlarınarak artık dünyamızda belirleyici düşünce olması ise çok yeni. İnsanlık tarihine ve uzunluğuna göre de çok hızlı. 1917'de dönemecim dönülmesinden bu yana hızla ve uzun bir yol aşmış. Bir yanda bilimsel sosyalizm ortaya çıkması kadar süren yüzyıllar, bir yanda 1917 Sosyalist Devriminden sonra geçen 60 yıl.

Sosyalizm artık maddi bir gerçek ve bütün ülkelerin emekçileri kurtuluşlarına doğru bilimsel düşüncelerine sarılmış, örgütlü ve bilinçli bir uğraş veriyorlar. Sömürünün son bulabileceği kavrandı. Sömürü sosyalist ülkelerde son buldu, ama daha dünyanın tüm emekçilerinin sömürülmesi son bulmadı. İnsanların üzeri iki hâlâ sömürücü egemen sınıfların, emperyalistlerin boyunduruğunu kıramadı. Onun için "Görünmez köy kılavuz istemez" diyoruz. "Kılavuzumuz bilimsel sosyalizm" diyoruz.

GÜNLÜK ÇIKAR KAVGASININ ÖNEMİ

Usanmadan anlatmak, usanmadan "Bizi ancak sosyalizm kurtarır" demek anlamına gelmiyor. İşçi ve emekçi sınıfların sermayedarlara karşı verdiği günlük çıkar mücadelesi, yani ekonomik mücadele, emekçilerin bilinçlenmesinde, örgütlenmesinde ve başarısında ilk alan, temel alan. Daha iyi yaşama koşullarının kazanılması daha ileri bir demokratik ortam için mücadele öncülük de onun için bilimsel sosyalistlerin omuzlarına yüklenmiş bir görev. İşçi sınıfımızın saptırılması, yaşatılması, engellenmesi de bu alanda cirit atan sermaye sınıfı uşakları, sınıf haini sayısız sendikacı tarafından geçici de olsa başanya ulaşabiliyor.

Sermeyedarların örgütleri ve partileri belli. Kullandıkları ağız aynı olay için her dönemde aynı. İşçi ve emekçilerin bugün için sarmış görünen uzlaşmaz sosyal demokrat politika da belli. Bu politikanın partisi ve sendikaları da her önemli olayda hep aynı görevleri yerine getiriyorlar: Oyalama, saptırma, uzlaşma. Sosyalistlerin söyledikleri ve eylemleri de ortada. Yazılılarıyla, çizileriyle, beğenileriyle doğrulukları hep meydana. Peki, neden emekçiler için yüküm getiren birçok irili ufaki olayın öne geçemiyor? Bu doğrudan sosyalistlerin kendi gücüyle oranlı. Doğrudan emekçi kitlelerle olan başyılı oranlı. Çünkü emekçilere kendi düşüncelerinden ve kendi örgütlerinden birleşik mücadelesinden başka dayanak yok.

OYUNU BOZMAK İÇİN

Yine günü geliyor, yaklaştı. Yine yakın bir zamanda asgari ücretler saptanacak. Yine sermayedarlar aynı ağız kullanacaklar, yine sarı sendikalar oyalama, saptırma ve uzlaşma görevlerini yerine getirecekler, yine iyi niyetli olan bazı sosyal demokratlar ve ilericiler yanılacak, sosyal demokratiği sermaye adına yürüten birçok politik önder ise bilinçli olarak yine emekçileri kandırma çabasına çıkacak. Ama dün olduğu gibi bu çok önemli konuda, bugün de sosyalistler usanmadan aynı şeyleri söyleyecekler. Önerilerini yamağa ve benimsenmeye çıkacaklar. Sermayenin ve uşaklarının yalan, dolanlarını açığa çıkaracaklar. Açığı çikarmaya başladılar.

Vatan gazetesinin ekonomi sayfasında bir haber-yorum çıktı. Bir haklı öneri dile geldi. Haber Sosyal İş Sendikasının Türkiye Noterler Birliği işyerinde başlattığı grev ve Tek-Ges-İş Sendikasının Eskişehir'de işverene düştüğü ittifakla ilgiliydi. Türkiye'de bugün birçok grev sürüyor ve hepsi de işçiler için önem taşıyor. Öyleyse bu grevin ve ittifakın diğerlerinden ayrıtlığı ve gözden kaçmaması, en geniş biçimde duyurulması gereken yanı ne? Grevlerin ne istiyorlar?

Grevin konusu doğrudan tüm emekçileri ilgilendiriyor ve başarısı da doğrudan tüm emekçileri etkileyecek. Sendika, asgari ücret artırımlarından örgütlü işçilerin yararlanabilmesi için eski ve yeni asgari ücret arasındaki farkın tüm işçilere yansıtılması istiyor. Bu istegini de bir toplu sözleşme hükümü olarak işverene kabul ettirmek istiyor. İşverenin bu haklı istegiyle anlaşması üzerine de işçiler grevde bayılıyor. Eskişehir'de Tek-Ges-İş'in işverene düştüğü ittifak da aynı konuda.

SEFALET ÜCRETİNİN KISA GEÇMİŞİ

1972 Eylül ayında Toplum dergisinin 23. sayısında bir işçi anketi çıkmıştı. Anket Ankara'nın özel kesime ait, beton karma makinası imal eden önemli bir sanayi işyerinde yapılmıştı. Ankette göre en düşük ücreti alan meydancların eline ayda brüt olarak 720 lira ve en yüksek ücreti alan tornacıların eline ise 1200 lira geçiyordu. İşyerinde ücretler 720 lira ile 1500 lira arasında oynuyordu ve ortalama işçi geliri ayda 900 liraydı. Ve o tarihte saptanması gecikmiş olan asgari ücret ayda 540 liraydı. Gündelik olarak ise 18 liraydı. Beş yıl önce bile yürürlükte olan asgari ücret 540 lirayken sendikacı işçilerin eline ortalama 900 lira geçiyordu. Birçok kapitalist ülke işçilerinin aldığı gibi sefalet ücreti demek olan asgari ücret, o zaman da sendikamz işçilere hiçbir şey ifade etmiyordu. Bilindiği gibi sendikamz işçi patronla özel anlaşma yaptığı ve patrona uymaktan başka yolu olmadığını için asgari ücreti bile almıyordu. Maazı bordrosunda ücretleri yüksek gösterip eline düşük ücret verdiği işçinin arından az kâr gösteren patron vergi kaçakçılığı yapıyor ve bu herkes tarafından biliniliyor.

14 Haziran 1969 tarihinde 540 TL olarak saptanmış sefalet ücreti, bir yıllık bir gecikmeyle 20 Ekim 1972 günü bölgelere göre 22 TL ile 25 TL arasında saptanmıştı. Aylık olarak 660 TL ile 750 TL arasında gelir demek olan bu ücret yeni durumuyula bile o günlerin sendikacı işçisinin 900 TL olarak eline geçen gelirin hiçbir katı getirmiyordu. Sendikamz işçiler için bu ücret o gün de işverenler tarafından kolay kolay uygulanmadı. Aralık 1972 tarihli 17. sayısında 7 Gün Dergisinin İş ve İşçi sayısı, Bordro Oyunları başlığı altında şunları yazıyordu:

"Asgari Ücret Komisyonu, güya işçilerin daha iyi şartlarla geçinmelerini sağlamak üzere, asgari ücretleri İstanbul için 19,5 liranın 25 liraya çıkardı. Yani işçi bu parayla ailesiyle, çocuk çocuğuyla yiyecek, giyecek, ev kirasını verecek, çocuğunu okutacak, sinemaya, tiyatroya gidecek, 25 liranın işçi ailesine yetmeyeceği birçok defa yazıldı, söylendi, bu aynı konu. Fakat işverenler bu parayla bile veremeyecekleri direniyorlar. Bordrolarında 25 lira ödeniyormuş gibi gösterip, bunun çok altında ücret ödedikleri bir çok işyerinde tesbit edilmiş bulunmaktadır. İşçi ise zaten işsizliğinin baskısı altında. İtiraz edip işten çikarılma aynı şartlarla bile iş bulabileceği çok şüphelidir. Durumu bile kabul etmek zorundadırlar... Bazı işyerlerinde, işçilerin bir kısmında 25 lira ödenirken, diğerlerinin işten çıkarıldığı ve çikarılmanın yapıldığı işlerin de 25 lira alanların sırtına yüklenildiği görülmektedir. İşverenler böylece aynı işi daha az işçiyi yaptırmak yolunu tutarak, birçok kimseyi açlığa mahkum etmek pahasına da olsa, kârlarından fedakarlık etmemektedirler. Zaten bu farkı da hayat pahalılığı alıp götürmüştür bile."

Bu durum daha sonraki sefalet ücreti saptamalarında da değişmedi. Ne sendikacı işçi yararlandı ne de sendikamz işçi.

Gününün, geçim şartlarına uygunluğu ise hiçbir zaman söz konusu bile olmadı. 1972'de saptanan 22-25 TL ücretten önce ilericiler sendikaların saptanmış istedikleri en az ücret net olarak 77 liraydı. 1977 yılında, bugün, bilindiği gibi yürürlükte olan ücret 60 liraydı. İlericilerin "kıtı kutna ancak yaşam" ücret olarak 5 yıl önce araştırarak buldukları 77 lira net yemiyeye bugün için bile sağlanamamıştır. Unutmayalım ki bugün yürürlükte olan 60 lira gündelik bile net değil, brütüdür.

DEĞİŞMEYEN PATRON AGZİ

Asgari ücret denen sefalet ücretiyle ilgili patron agzı bundan 5 yıl önce neydi? Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu'nun o zamanki başkanı Halil Kaya aynen şunları söylemişti:

"Ülkemizde bugün 2 milyon kadar işsiz vardır. 5 lira verdiğimiz zaman bile sevincecek bu kişiler 15, 25, 30 lira verildiğinde hayatlarından memnun olacakları tabiidir. Soruna bu açıdan bakılmalıdır. Biz işçiyi daha fazla ücret veremeyi istemiyoruz. Ama ne yapalım ki, memleket menfaatinin ve şartları bu durumdadır." Yine Halil Kaya ilericilerin itirazları arasında şu sözleri etmişti:

"Biz işçiyi normal ücreti dışında sosyal yardım fonları da tahsis etmiş bulunuyoruz. Bu sosyal yardımlarımız içinde, çocuk zammı, evlenme ve ölüm yardımları sayılabilir. İşçi 365 günün 225 günü çalışır."

O zaman da herkes, yetmemesi bir yana, bu sosyal yardımlardan da ancak sendikacı işçilerin yararlan-

dıklarını, onların da sözleşmelerle zaten asgari ücretin üstüne çıkmış olduklarını biliyordu.

SARI SENDİKACI AGZİ

Sarı sendikacıların şahı Halil Tunç'un asgari ücret komisyonlarında savundukları neydi? 5 yıl önce ilericiler sendikalar "77 lira net, yani ayda 2310 TL net gelir ancak yeter" dedikleri sırada şu 'kahramanca' demiş Halil Tunç'undur:

"İnsaf. 1020 lira brüt ücreti veren işverenler, bunu aşırı olarak telakki edebiliyor mi? Durum bu olduğuna göre kalkınmanın temel yükünü taşıyan Türk işçisine 1020 TL lük ücreti çok gören bir zihniyet Türkiye'nin kalkındığından kalkınacağından, nurlu ufuklardan bahsedemez. Bahsederse o zaman şu gerek ortaya çıkar. Türkiye'de kalkanın bir grup vardır ama bu da bir avuç azınlıktır. O surlarda böyle diyen ve her defasında hem görmeler, hem de kârlarından sonra paşa paşa boyun eğen Halil Tunç şu sözleri etmişti:

"Sıkıştırılan gazların patlayacağı bir fizik kanunudur. Fizik kanunları arasında fertler ve toplumlar için geçerli olanlar da bulunduğu unutulmamalıdır. Ve arkasından da parlamentoda şunları söylüyordu:

"Kamuoyuna açığa ilan etmek isteriz ki, işçi haklarının kısıtlanmaması, ya da demokratik rejime herhangi bir müdahalede bulunulması halinde, Türk işçileri gerekeni yapacaklardır. Böyle bir durum karşında işçiler herhangi bir talimat almaya gerek duymadan genel grev gödeceklerdir."

DGM yassası da içinde, gereği işçi haklarına gerekse demokratik düzene bugüne kadar yapılan müdahaleleri hatırlatmaya gerek yok. Ve her zaman H. Tunç böyle konuştu, hep iyi niyetli sosyal demokratlar aldanarak sevindi, uzun bir süre, hatta hâlâ CHP'li Türk-İş'i darıltmaya ve ele geçirmeye sevdan güttüler. Ve yine o zaman da bu tavırlar karşısında sosyalistler oyalama, saptırma, uzlaşma manevralarından bahsettiler bir şey olmayan bu balonlara inanmadılar, gerekiz yere umutlanmadılar.

HÜKÜMET AGZİ

Bugünkü 2. MC'nin özelemlerini taşıyan 1972 Ekiminde işbaşında olan hükümetin Çalışma Bakanı Ali Rıza Uzun'erin 7 Gün Dergisi muhabirine söyledikleri klasik bir hükümet ağzıydı. Bugün de görüceğiz bu ağzı. Bu ağzı iyice tanımak için söylenenlere bakalım:

"*Türk-İş'in taleplerine karşılık Hükümetin aldığı veya alacağı tedbirler veya görüşler nedir?"

* 1475 sayılı İş Kanunu'nun 33. maddesi gereğince ücret Asgari Ücret Tesbit Komisyonu aracılığı ile tesbit edilir. Aynı maddede gereğince çikarılan Asgari Ücret Yönetmeliğine göre Komisyon müzakereleri ve ara kararları gizlidir. Asgari ücret konusunda Türk-İş'in talebi ancak komisyon müzakerelerinde olur, bu nedenle bir karar alınması da asla söz konusu değildir.

* Türk-İş'in istediği 1020 TL brüt işçi ücretiyle yüzde kaç oranında bir ücret düşülmüştür?

* Çalışma Bakanlığı olarak asgari ücretlerin ne oranda düşüleceği konusunda bir görüş ileri sürülemez. Bu husus komisyon müzakereleri sonucunda ortaya çıkacaktır.

* İşçi kesimi, 1969'da tesbit edilmiş olan geçim indekslerinde ne kadar artış olmuştur bunları asgari ücretlere ilave etmek arzusunda olduklarını fakat Buna Hükümetin yanaşmadığını ileri sürüyor. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

* Asgari ücret yönetmeliğinin 5. maddesi asgari ücretin tesbitinde geçim indekslerinin gözönünde bulundurulacağı hükümünü taşımaktadır. Bu nedenle geçiminde indekslerinde artış meydana gelmiş ise komisyonca bu artışın hesaplara intikal ettirilmesi esas zorunludur.

* Hükümet fiyat artışında ne gibi tedbirler almaktadır?

* Hükümet fiyat artışlarını önlemeye ya galelerden bir olarak benimsenmiştir. Bu konuda mevzuat çerçevesinde her türlü ekonomik tedbirleri almaya kararlıdır.

* İşçi ücretlerinin dondurulacağı doğru mudur?

* İşçi ücretlerinin dondurulması fiilen ve hukuken imkansızdır. Bu konuda çikarılan haberler tamamen gerçeğe aykırıdır."

İkinci soruya cevap verirken, Uzun'er, "Ben bilemem, komisyon bilir asgari ücretlerin ne olacağını" demişti. Geçtiğimiz hafta içinde ise basında yer aldığı gibi bugünkü Çalışma Bakanı daha cesur. Bildiğini saklamıyor. Bakan asgari ücretin yüzde on ileri yirmi aranda yükseltilebileceğini söylemiş. Yani 6 lira

DA SEFALET ÜCRETİ

ile 12 lira aras. O da brüt. Daha bugünkü sefalet ücretini 66 lira ile 72 lira arası düşünüyör. Uzuner'in o günlerdeki söylediklerinin nasıl fiyasko çıktığı hemen anlaşılıyorsa, bugün görüşmeler sırasında tartışmalar daha da fiyasko olacak. Ne "geçinme indekslerindeki artışın zorunlu olarak ücrette intikali" diye bir şey şimdiye kadar olmuştur - ki bunun asgari ücret yönetmeliğinin 5. maddesi gereği olduğu da o zaman bakandan öğrenmiştik - ne de hükümetin "fiyat artışlarını önlemeyi ana gaye" yaptığı masalının aslı astarı vardır. Bırakalım uzun tarihi filan, karşılaştırmasını yaptığımız beş yıllık gelişme bile, işveren-hükümet-sarı sendikacı ağzlarının ne kadar büzülemeyecek kadar genişlikte bir torba olduğunu ortaya koymuştur.

Bugünkü işveren - hükümet - sarı sendika işbirliği ve tuttukları yol ise çok daha çıkmazdır, çıkmaz olduğunda öte niyet çok daha kötüdür. "Mevzuat çerçevesinde her türlü ekonomik tedbir"le fiyat artışları değil önlenmek, gele gele bugün, resmen, "ekonomik tedbir" diyerek fiilen işçi ücretleri dondurulmaktan beter edilmiştir. Ayrıca Çalışma Bakanı Fehmi Cumaloğlu "İşçi ücretlerinin adilen düzenlenmesi" tabirinin arkasında tekrar ücret dondurma politikasını fırına sürmeye başlamıştır. İşçi sınıfının gittikçe ileri talepleri öne sürmesi, ekonomik, demokratik, politik kazanımlarını koruması ve geliştirilmesi ne kadar doğalsa, sermaye sınıflarının da gittikçe gerici ekonomik anti-demokratik ve politik atılmalar yapmak istemeden doğal birşey yoktur. Çağımızda büyük sermayenin artık ilercisi bir görevinin kalmadığını kılavuzu bilimsel sosyalizm olanlar çoktan biliyor. Bu gerçeği öğrenme sırası da iyi niyetli olan sosyal demokrat aydınlarla çoktan geldi. Hâliâ, sermayeye güvence vereceğiz diye hem bilerek, hem bilmeyerek sermayenin ağına düşen sosyal demokrat politikacı ve sendikacılar çok büyük vebal altındadırlar.

DÜN GÜLDÜĞÜMÜZ BUGÜN SERMAYENİN PROGRAMI OLDU

Emegen sınıfların tarih boyunca değersizlemediğini ve güdide gerileyen sömürücü tavırlarını sergilemeye için zamanın her ilercisi derhisinde verdiğimiz bir örneği, daha doğrusu bir hatırlatmayı yine yapmakta yarar var. 1967 yılında yapı işlerinde çalışanlar, "Yevmiye-

yi ziyade vermezseniz işlemeziz" demişler. Padişah Üçüncü Murat ise buna karşılık, "Ziyade ücret talep idenlerin haklarından gelmek ferman oluna..." cevabını vermiş. 1715'de ise yine yapı işçilerinin baskısıyla ilk asgari ücret sayılabilecek ferman çıkmış ve bu fermanla "İtidal den nakis olan yevmiyeye miktarı kıfaya zam" olunduğu duyurulmuştu. Padişah kafasını da, işçilerin hiç durmadan hep mücadele içinde olduğunu da bu örnekler güzel gösteriyordu. 1972'de verilen bu örnekler neden, Meclis'de AP'yi temsilen konuşan Zekeriyâ Kürşat'ın söylediği şu sözler olmuştu:

"İşçilerin grev ve toplu sözleşme hakları törpülenmelidir. Grev yapan işçilerin yerine başka bir işçinin çalıştırılması imkanı yaratılmalıdır. Grevci karşısında esir olmaya mecbur oluyoruz. Bu meseleler halledilmeden, planlar askıda kalacak ve Türkiye felâkete sürülecektir."

Bu sözlerle gülen çok olmuştu. Bu sözlerle gülmek, çağımızın düşüncesini taşıyan, Sultan Murat kafası ile, günümüzün, en azından demokrat kafasını, ayırde-diblenler için kaçınılmaz birşeydi. Ama bugün, Zekeriyâ Kürşat'ın büyük açık söyledikleri, komik gibi gelen bu istekler, büyük sermaye sınıfının, bağımlı oldukları emperyalistlerin günümüz Türkiye'si için uygulamak istedikleri bir program halini aldı. Kendileri işçi güncel, ivedi bir program. Onun için artık önmüzdeki gündere meclisler çalışmaya başlayınca böyle sözlerle çok rastlayacağız, hem de ciddi ciddi söyleyecekler, koro halinde söyleyecekler. Artık böyle şeylere gülecek zaman da geçti. Her zamankinden tiz, her zamankinden ciddiye isteyen bir dönemdir. Faşizm 'kahrolsun' demekle kahrolmuyor. Faşizmi kahredecek mücadele, değil gerilemek, ancak üzerine üzerine yürümekle mümkün.

SEFALET ÜCRETİNE KARŞI TUTARLI ÖNERİLER

Asgari ücret, en az ücret ama aslında sefalet ücreti demek olan yutturmacaya karşı Sosyal-İş üyesi işçiler, Tek-Gez-İş üyesi işçiler bilinçli, tutarlı bir kavga veriyorlar. Bu kavga'nın amacını iyi kavramamız gerekir. Eski ve yeni asgari ücretler arasındaki fark tüm sendikacı işçilere yanıtımalıdır. Ilercii tüm sendikalar

bu isteği toplu sözleşme hükmü yapmak için mücadele etmelidir. İşçilere bu öneri benimsenmeli, ilercii öneriler, sosyalist işçiler sözleşme öncesi hazırlık toplantılarında bu önerileri sendikalarına kabul ettirmeye çalışmalıdır. Tüm emekçilerin yararına olan bu talep anti-faşist kuruluşların, tüm demokratik kitle örgütlerinin önerileri arasına, hedefleri arasına girmelidir. Bu konuda tam bir birlik ve dayanışma sağlanmalıdır.

En az ücretle ilgili, bu en az ücreti sefalet ücreti olmaksızın çıkarmakla ilgili yeni olmayan fakat hâlâ hedeflerine ulaşmamış diğer öneriler nelerdir? Onları yeniden hatırlamak gerek.

— Türk-İş ülkemiz işçi sınıfını tek başına temsil eden bir konfederasyon değildir. DİSK bu defa mutlaka asgari ücret tesbit komisyonuna katılmalı ve tüm işçiler ve emekçiler, onlardan yana olan tüm örgütler bu isteği hayata geçirmek için kararlı mücadele vermelidir.

— Yeni geçim şartlarına uygun ortak bir ücret üzerinde tüm anti-faşist güçlerin karar ve eylem birliği sağlanmalıdır.

— Sarı sendikacıların şimdiye kadar bin defa karnetlanmış oyalama, saptırma ve uzlaşma manevraları en başından ve erkenden açığa çıkarılmalı, tüm bilim adamları yapacakları araştırmaları, ilercii sendikacıları ve ilercii, sosyalist siyasi partiler verecekleri mücadeleleri, işçiyi paşa paşa açığa mahkum edecek tavırları boyun eğmemelidir.

— Asgari ücret sorunu en kısa zamanda ele alınmalı, bekletilmemelidir. Hükümetin 'Asgari Geçim İndirimi' yasasını bekliyoruz' .asgari ücretin tesbiti buna bağlı olacaktır' uytumacağı ve oyalaması önlenmelidir.

— Asgari ücret mutlaka vergiden muaf tutulmalıdır.

Tekrar edelim, bunlarla birlikte en önemlisi asgari ücretin eski ve yeni rakamları arasında doğacak fark ise mutlaka tüm emekçilere yansıtılmalı ve şu anda bu amaçla devam eden Türkiye Noterler Birliği işyerindeki grevci işçiler ve Sosyal-İş Sendikası ile tüm demokratik kuruluşlar dayanışma içine girmelidir.

Unutmamalı ki anti-faşist mücadele ve anti-emperyalist mücadele emperyalizmin ve faşizmin kaynaklandığı ekonomik sistem temellerine karşı mücadeleyi gerektirir. Faşizme karşı birlik ve dayanışma da bu mücadele içinde ve sırasında, somut istekler için yapılan eylemlerle doğar ve güçlenir.

TÖB-DER'İN BİRLİĞİ VE SORUMLULUK

YURUYUŞ Dergisi'nin 130. sayısında Zeki Kılıç imzalı ve "Her Zaman Sorumluluk Gerek" başlıklı bir yazı yayımlandı.

Yazının baş tarafındaki paragraflardaki sendika ve kitle örgütlerindeki demokratik işleyiş esasları tartışılıyor. Sonuç olarak bir takım olumsuz ve yanlış eğilimler eleştiriliyor. Yanlış eğilimlerin sergilenmesinde; DISK'teki uygulamalar gösterildikten sonra TÖB-DER MYK'nun İstanbul ve Adana Şubeleri ile ilgili, aldığı kararlarla DISK uygulamaları arasında bir paralellik kuruluyor. DISK'teki uygulama ve gelişmeler kamuoyunun bilgisi dahilinde, ancak TÖB-DER olarak DISK uygulamaları hakkında herhangi bir değerlendirme ve yorum yapmak bizim örgüt anlayışımıza uygun değil. O yüzden biz TÖB-DER'in son uygulamaları ile DISK'i karşılaştırmayacak, kendi tasarrufumuzu bağımsız olarak açıklamaya çalışacağız. Bundan kastımız, öncelikle Yürüyüş okurlarını ve diğer demokratik, ilerici unsurları aydınlatmak ve belli bir yanlış değerlendirmeyi gidermek. Ayrıca biz bu açıklamamızda Yazar'a bir polemik de girmeyeceğiz. İnanyoruz ki Yazar da böyle bir şey istemiyor.

Hemen bir şeyi daha açıklayalım. TÖB-DER gibi etkili kitlesele örgütlerin; demokratik güçlerin denetiminde olmasından gocunmuyoruz. Çünkü böyle örgütler sadece kendi tabanlarını değil, genel demokrasi mücadelesini de yakından ilgilendirirler. Bu esnri içinde yapılacak eleştiri ve öneriler gerçekten yararlıdır da.

Yazar, TÖB-DER'le ilgili değerlendirmesini yaparken, TÖB-DER 3. Olağan Genel Kurulundan söze başlıyor. Kongre değerlendirmeleri ve o günün gelişmeleri bizzet subjektif. Demokratik Öğretmen Hareketini ve onun iç dinamiklerini yakından izleyemediği belli oluyor, burada. Ancak bu konuyu da açmak istemiyoruz. Bizim için esas olan son uygulamaların nedenlerini açıklamaktır.

TÖB-DER Merkez Yürütme Kurulu; adı geçen şube yönetim Kurullarını görevden alırken, amacı bu yönetim kurullarının siyasi düşünce ve eylemlerini ortadan kaldırmak ve böylece kendi görüşlerini herşeye rağmen egemen kılmak değildi. Çünkü Merkez Yürütme Kurulu; bu tür yöntemlerle örgüt yönetiminin mümkün ve doğru olmayacağını bilecek kadar yetkindir. Hele hele bu tür yöntemleri uygulamaların düştükleri kötü durumlar ve bunların acı sonuçları gözlemlenirken.

Ostelik hangi yönetim olursa olsun; bu gibi yöntemlerle TÖB-DER'de tutunamaz. Çünkü Eğitim Emekçileri, gerek bilimsel nitelikleri ve gerekse uzun örgütlenme gelenekleri ile bu gibi tavriarı asla hoş görmezler ve affetmezler. Dolayısıyla böyle bir işlem "politik" de değildir.

Merkez Yürütme; adı geçen yöneticileri, örgütün demokratik-merkez yetici işleyişini ihlal ettikleri; Genel Merkez içinde bulunduğu ve yürütücülerinden olduğu ortak demokratik çabaları engelledikleri;

Örgüt hiyerarşisini çiğneyerek örgütü çok başlı gösteren davranışlarına düştükleri için,

Örgüte karşı tüziksel görevledni yapmayarak, Genel Merkezle ekonomik

YURUYUŞ'UN NOTU

YURUYUŞ'un 130. sayısında arkadaşımız Zeki Kılıç'ın "Her Zaman Sorumluluk Gerek" başlıklı bir yazısı yer almıştı. Yazıda değinilen bazı konularla ilgili olarak, TÖB-DER Genel Sekreter Yardımcısı Sayın Ömer Arslan'dan bir yazı aldık. Arslan'ın yazısını okurlarımıza aynen sunuyoruz.

ablukaya almak istedikleri,

Örgütsel bağımsızlığı açıkça çiğneyip, diğer örgütlerle TÖB-DER'in ilişkilerini zedeledikleri;

Genel Kurul kararlarını, Genel çalışma programlarını çiğneyerek, örgütü kendi grupsal amaçlarına alet edip, şube içinde demokratik iştirakleri önledikleri için,

Genel Merkezin her türlü çabalarına (yayın, eylem, güçbirlikleri, uluslararası ilişkiler) karşı düşmanca tavırlar gütükleri için, Yönetimden almıştır. Bu işlemleri yapmadan önce defalarca yazılı ve sözlü uyarılarda bulunmuştur.

Yazar, Türkiye demokratik güçlerini ne gibi zor günlerin beklediğini bilecek durumdadır.

Yine yazar, TÖB-DER gibi; gerici-faşist güçlerin boy hedefi olan ve yoğun saldırılara maruz kalan bir örgütün; işlevini sürdürebilmesi için kendi bütünlüğünü hiç olmazsa asgari ölçüde tutmak zorunda olduğunu da bilir.

Merkez Yürütme; şubelerinden ve üyelerinden tüziklere, yönetmeliklere, kongre ve organ kararlarına uyma görevini beklemek hakkına sahiptir. Ne daha fazla, ne de daha eksik.

TÖB-DER gibi örgütleri oluşturan faktörlerin en ilki; ortak menfaatlerdir. Dolayısıyla her yönetici ve üye ortak çıkarları korumak zorundadır. Hiç bir üyeden daha fazlasını beklemiyoruz.

Saniyoruz ki yazar da bu hakkı teslim edecektir. Örgüt tabanının çok büyük bir çoğunluğunu, üstelik Yürüyüş okuru öğretmenlerin hemen tümünün bu kararı onaylaması bunun en büyük kanıtıdır. Sadece kararın muhatapları bu karara tepki göstermişlerdir. Bir de 5 Şubat olaylarını yaratılan tepki gösterebilirler (!)

Yazar; "şubelerin hataları ve yanlışları varsa, kongreler beklenmeli ve aralarda eleştiriler yapılmalı" diyor. Eğer yanlışlar ve hatalar çok ciddi değilse, bu doğru yol olabilir. Ama eğer yanlış ve hatalar her geçen gün derinleşip, örgütü tahribe yöneliyorsa böyle bir şeyi savunmaya bizim aklımız almıyor. Dünyanın hiç bir yerinde de böyle bir şey savunulmaz.

Yazar, sözlerini; üyeleri bu karara karşı çıkmaya çağırarak sürdürüyor.

Kararın nedenlerini etraflı olarak araştırmadan, kimlerin örgütün blediğini zedelediğini göstermeden, böyle bir çağrı yapmasını doğru anlayamadık. Aksine tüm sosyalistlerin, ilericiilerin, demokratların TÖB-DER'e sahip çıkmaları, her türlü saldırıya karşı onu desteklemeleri bir yurtseverlik gereğidir. Mümkün olduğunca olaylara daha objektif yaklaşılmalıdır. Böyle bir yaklaşım hem eğitim emekçilerinin ve hem de genel demokrasi mücadelesinin çıkarına dir.

Yazar'ın da böyle düşündüğüne inanmak isteriz.

Ömer ARSLAN
TÖB-DER Genel Sekreter Yrd.

Demokratik örgütler NATO'yu ve emperyalizmi protesto etti

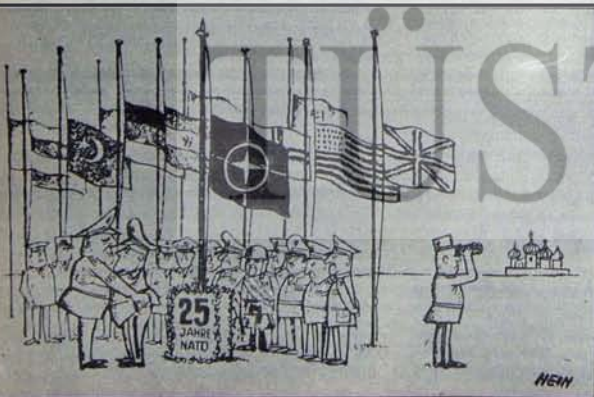

İstanbul'da 41 demokratik kuruluşun katkılarıyla düzenlenen "Emperyalizm, Nato ve Türkiye" konulu toplantıda NATO tatbikatı ve emperyalizm protesto edildi.

1 Ekim 1977 Cumartesi günü İstanbul'da Spor ve Sergi Sarayında yapılan "Emperyalizm, Nato ve Türkiye" konulu forumda konuşan örgüt sözcüleri, Kararlılık 77 tatbikatının, emperyalizmin bağımsızlık ve demokrasi düşmanı yüzünü bir kez daha sergilediğini belirtmişlerdir. Amacı NATO tarafından "Türkiye'yi bir komünist işgalden kurtarma provası" olarak açıklanan NATO tatbikatının tüm yurtsever kişilerce protesto edilmesi gereği de vurgulanmıştır. Toplantı boyunca, demokratik örgütlerin ortak olarak saptamış oldukları sloganlar dışında slogan kullanılmaması ve disiplin konularında özen gösterilmesi ve böylece "emperyalizme ve faşizme karşı eylemlirliğin" alanında, İstanbul'da olumlu bir adım atılmıştır.

Toplantıda Devrimci Halk Kültür Derneği, İlerici Gençler Derneği, Sosyalist Gençlik Birliği, Tüm Öğretim Üyeleri Derneği, Devrimci Gençlik Dernekleri Federasyonu, KÖGEF, Devrimci Demokratik Kültür Derneği, Mimar ve Mühendis Odaları İstanbul Koordinasyon Kurulu, Sanatçılar Birliği Derneği, Pahalılık ve İşsizlikle Mücadele Derneği temsilcileri söz almışlardır.

TIP II Merkezinden ve TSP Genel Merkezinden ve çeşitli örgütlerden toplantıya başarı mesajları gelmiştir.

ÖRGÜTLERDE "FAYDACILIK" ve "TASFIYECİLİK" ÜZERİNE

Hangi yanından alırsak alalım önemli ve güç günlerin eşliğindeyiz, içindeyiz. Bir yanda faşist baskı ve terör politikasının yaygınlaştırılmak istenmesi özelemleri ve bu yoldaki hazırlıklar süregiderken, öte yandan emekçilerin ekonomik-demokratik hakları üzerinde acımasız bir çember oluşturulmaya çalışılıyor.

Zamlar, hayat pahalılığı emekçi kitleleri günden güne ve artan bir hızla "cendere" içine alıyor. Toplumumuzun ezici çoğunluğu (işçi, köylü, öğretmen, memur, teknik eleman, öğrencisiyle) kısacası geniş emekçi kesimleri bu durumdan hoşnutsuz. Hoşnutsuzluğunun bilincinde. Ancak tepkilerini ve hoşnutsuzluklarını örgütlü bir biçimde toparlayıp hangi yöne, hangi amaç doğrultusunda ve nasıl bir örgütlenmeyle yöneltebileceğinin ayu ölçüde bilincinde değil. Bu, kuşkusuz hareket açısından bir eksiklik. Ama aşılmayacak bir eksiklik sayılmamalı. Bunun böyle olması, onların varolan örgütlerine de yansıyor ve örgütlerindeki "rahatsızlıkların" maddi temelini oluşturuyor. DİSK ve TOB-DER içindeki gelişmeler buna canlı örnek.

Örgütlerin tarihinin belirli dönemlerinde "rahatsızlıklar" geçmişte de görüldü, şimdi de görülmüyor. "Rahatsızlık" bir ya da birkaç örgütle veya şube ile sınırlı da değil. Genel anlamdaki "bulanıklığın" getirdiği rahatsızlık. Özel anlamda da sendikalar ve demokratik kitle örgütlerinde sürdürülmeye çalışılıyor. Yalnız unutulmaması gereken nokta; "rahatsızlığın" nereden kaynaklandığının, hangi biçimlere bürünebileceğinin ve örgütün gelişiminin, mücadelecüünü hangi alanlara saptırması, hesaplamaya yöneleceğinin iyi bilip bilinmesine bağlı olarak değişebilir. Çeşitli boyutlara ulaşabilir, değişik görünümler alabilir.

Değişik görünümler alabilir diyorum çünkü; sapsalarm hiç bir yerde düz bir çizgi izlemeyi bilmiyor. Değişik koşulların sonucu olarak şu ya da bu biçimde uç verebilirler. Yanlış teşhis, ya da teşhisteki gecikmeler, o örgütteki tahribatın artmasına neden olurlar. Bu tahribatı önlemek ise güçleşir.

Sosyalistler düşen görev, her hal ve şartta ortaya çıkabilecek bu cinsten rahatsızlıkları, sapsalarm önceden sezebilecek, ideolojik öngörürlüklükle bunları ortaya çıkarıp, gün geçirmeksizin bunlara mücadeleye koyulmaktır.

İdeolojik öngörürlüklük kuşkusuz işçi sınıfımızın politik örgütünü -yani partisinin- niteliğinin bir gereğidir. Onun mücadelesinin dışında, ondan da öte ona hamane tavrı takınmış olanlar için örgütlerdeki gelişmeler sürpriz (!) olarak gözükabilir.

Diğer ülkelerde olduğu gibi Türkiye'de olan gelişmeler bu doğruyu bir kez daha kanıtıyor. Öteden beri işçi sınıfımızın ilericisi sendikal örgütü DİSK içinde olup bitenler, oyanan oyanlar sosyalistlerin tasfiye edilmeye çalışması, genel anlamdaki rahatsızlığın somut belirtileridir.

Bubu hoşgörüyle karşılayıp, ondan da öte alkış tutup el oğuşuranlar bugün bir çıkmaz yolunu eşliğine gelmişlerdir. Geldiklerini anlayıp anlamadıklarını bilemeyiz ama "iğnenin kendilerine batması" sonucu, durumdan şikayetçi görünür olmaya başlamışlardır.

Bu sadece ilericisi sendikal hareket içindeki belli bir sığıcı görüşün sahipleri için mi böyledir, diye bir soru kalabilir. Kesinlikle hayır. Diğer demokratik kitle örgütlerinde de benzer tavırlar görüne olmaktadır. Başka bir deyişle yönetime gelen bir grup veya görüşün, kendisinin dışındakileri dışlamaya hızla örgüt ilke, amaç ve tüzüğünü bir yana bırakarak bunu yapmaya çalışması örgüte onarılmaz güç yaralanan olmasına yol açabilir. Hatta kendisi belirli bir süre yönetimde kalsa dahi, böylesi bir yönetimin kendilerine bile bir yarar getirmeyi, getiremeyeceği yaşanan bir gerçeklik olarak karşılımlara dikilmekte gecikmiyor. Nitekim çeşitli örneklerde olduğu gibi gözlemleniyor da. Örgüt yönetiminin tabanıyla olan ilişkisi giderek kopuyor, onun sonucu o örgüte eylemsizlik egemen oluyor. Örgüt tabanının gelişmelerine gerekirken, daralması tehlikesi ortaya çıkıyor. Özelemler çözüm getirmek işi veya bu yolda mücadeleye koyulma işi sürekli ertelemelere ve zaafa uğruyor.

Sendikalarda olsun, demokratik kitle örgütlerinde olsun başından beri bu örgütlerin amacına, ilkelere, tüzüğüne yönelen saldırılara, uç veren ve çikabileceği sapsalarm karşı uyanık, mücadelede tutarlı ama sonuna kadar tutarlı tavrı, yalnızca bilimsel sosyalistler ve tutarlı demokratlar kavramı ve ona uygun hareket edebilirlerdir. Bu uğradaki mücadeleyi de sonuna kadar sürdürmekte kararlıdır. Ciddi olan tavrı, örgüt ilkelere, amacını ve tüzüğünü, geleneklerini her zaman aynı kararlılıkla ve inatla sürdürmektен geçmektedir. Hangi örgütte olsun, örgüt ilke budur.

Bilindiği gibi demokratik kitle örgütlerinin iç işleyişini düzenleyen ilkelere vardır. Bu ilkelere soyut kavramlar olmayıp, örgütün tüzüğü, karar organlarının iç içe düşünülür. Örgütü yönetenler veya yönetime talip olanlar, bunun bilincinde olarak görev talip olmalıdır. Bunlardan bir kez ayrılmasına başlandı mı, "rahatsızlık" o örgüte girmiş demektir. Örgüt ilkelere inatmazlık, örgüt tüzüğüne aykırı davranışlar hoş görülmesi, ya da hoş gösterilmesi çalışırsa -gereksesi ne olsun olsun- örgüt kendi içinde tahrip ediliyor demektir. Niyeti ne olsun olsun bunu tasvip edenler de bu tahribata katılıyorlar demektir.

Hele bir örgütün bir başka örgütün iç işlerine karışması bu tahribatı daha artırabilir, derinleştirebilir. Örgüt içerisinde çözülmesi gereken bu tür sorunların başka alanlara çekilmesi çalışılması, gereksesi ne olsun olsun bir takım gençlik örgütlerinin TOB-DER'in iç işlerine fiilen karışılması çok daha büyük yanlışlıklar içinde taşınmaktadır. Bu yanlışlıklar körükleyen örgüt içinde mücadelesine gelenek olan öğretmen tabanından gerekli ders alınmalıdır.

İşçi sınıfımızın ilericisi sendikal örgütünü özünün boşalmasını, bir başka deyişle sosyalistlerin tasfiye edilmesine çökün kutuların elbetteki tutarlılıklarından söz etmek mümkün değildir.

Örgütümüz TOB-DER'in 3. Olağan Kongresinde öğretmenlerin birliğini "ormekle" daha doğrusu, bu iddiayı ortaya çıkıp, sonra da "çöken bir çizgi" de karar kılanlar duydukları hoşnutsuzluğu önce kendi tavırlarında aramak zorundadır. Şunun için; hem tutarlı örgütü kendi ellerine "çöken çizgiye" teslim edecek, -nasıl olsa geri alırm diye- yani hem teslimiyetçiliğe hem maceracılığa gireceksin, bundan sonra da durumdan şikayetçi görünüp ortalığa veraysın edeceksin. Bu durum ancak uzun süreli mücadeleyle kendisine seçmiş olanlar için şaşırtıcı değil. Sosyalistler ve tutarlı demokratlar o zamanki bildirilerinde ortaya çıkabilecek yeni durumları ve örgütümüzü bekleyen so-

runları açıklıkla belirttiler. Yönetime muvazaa bir biçimde getirilmek istenen profesyonelliğin "yönetimi bırakmak istememe" gibi bir durum yaratacağı tehlikesine de işaret ettiler. (Bu konuda ayrıntılı bilgi için Demokrasi İçin Birlik Grubunun bildiri ve broşürlerine bakmak yeterlidir.)

Şimdi yönetime olanların böyle bir niyetinin olup olmadığını söylemek için, vaktin bir kısmı erkece olduğu söylenebilir. Şunu hemen belirtelim ki, Genel Merkez yönetimi başına gelir gelmez, ilk yaptığı basın toplantısında örgüt tüzüğünü anti-demokratik bulduğunu kamuoyuna ilan etti. Bu örgütümüz açısından gerçekten bir şanssızlık. Sosyalistler ve tutarlı demokratlar arasında buna karşı çıktılar. O zaman da örgütün tüzüğünü ve ilkelere, bütünlüğünü savundular.

Ancak tüm olumsuzlukların bilerek şimdiki Genel Merkez yöneticilerinin daha "uygun" buldukları için destekleyen ve yönetime gelmelerine olanak sağlayan "Birlik ve Dayanışma" Grubunun sanıyor kendi dışında sorumlu aramaya hakkı yoktur.

Ortaya çıkan gelişmeler başkalarını alet etmek isteyenlerin bir kez daha düşünmeleri gerekiyor. Düşünceleri "benden sonra tufan" anlayışının niteliklerinde aramaları ilgilidir. Ya da bazı doğurlar her yerde aynı samimiyle savunamamaları ilgilidir. Kısacası ilkesizlikleriyle ilgilidir.

İlkesizlik, hangi örgütte olursa olsun (sendika, demokratik kitle örgütü) örgütü çıkmaz sokakların temel faktörüdür. 10 Kasım'daki ama günlerinde "İzindeyiz Atam" a benzer bir tanımlamaya "öğretmenlerin yolu işçi sınıfını yoludur", "yaşasın işçi sınıfı" demek işçi sınıfının dostu olunamayacağı gibi, işçi sınıfı bunlarla savunuluyor da olamaz.

Aslanın bir örgütünü onu örgüt yapan, ona vicüt veren ilkelereyle, amacıyla tüzüğüyle birlikte savunmaktır. Ama buna da "makyevilizm" engeldir. Başka bir örgütün içlerine karışmak kuşkusuz bizim haddimiz değil. Ancak bazı gerçekleri görebilmek için herkesin kör ve sağır olduğu da sanılmamalı.

Öteden beri işçi sınıfımızın ilericisi sendikal hareket içinde yalnızca "politik" düşüncesinden başka bir "süçü" olmayımları üstü yönetime nasıl tasfiyeye uğratıldığını gereğini gördü, ya da görüp "işçi sınıfını yolundayız", "disiplin gereği" gibi sözde gerekçelerle onu olaylanımları sanıyor sızlanmaya hakkı yok. Samimiyetisiz, tutarsız, ilkesiz tavırların sonucu olarak yok.

Ancak bilimsel sosyalizme inanan sosyalistler ve tutarlı demokratlar için ki; sonuna kadar örgüt ilkelere ve tüzüğünün, disiplininin gerçek savunucuları ve yılmaz savaşçılarıdır. Sözde savunur gözüklenlerin foyasını meydana çıkararak ve kamuoyuna duyurarak da onların görevidir. Hayatın her alanında olduğu gibi TOB-DER'in tabanındaki öğretmenlere bunları duyurup, onların örgütümüzün geleceğini bekleyen tehlikelerden haberdar etmek, örgütsel sorumluluğumuzun bir gereğidir.

Çarpıtmalar ve değişik alanlara çekilmek istenen bu kararlar tüm öğretmenlerin bilmesi ve değerlendirilmesi, içinde bulunduğumuz dönem ve TOB-DER'in geleceği açısından son derece önem taşımaktadır. Her öüne gelenin örgütü istediği biçimde kullanmaya kalkışması, ona yüklenmeyeceği miyonlar vermesi, o örgütü parçalar, mücadelesini çözümler.

Doğrudan iktidarı devralmaya hazırlanmayan örgütler içinde aynı düşüncelerin olmasında daha doğal birşey olmaz. Ancak bu da, her politik düşünce sahibinin serbestçe her istediğini her zaman yapabileceği anlamına da gelmez. Açıkça disiplinsizliği görülün, örgüt ilke ve tüzüğünü çiğneyen, karşivedimlerle birlik olanlara karşı da gene örgüt tüzüğünün emredici hükümleri tedditatı uygulanır.

Tekke zihniyetle demokratik kitle örgütleri ve sendikalar yöneteceği ni sanan kimileri için bu durumlar fazla bir anlam taşımıyor olabilir. Bir keke o zihniyete sahip olundu mu, önce kendi kitle tabanının özelemlerinin dışına, sonra da burjuvazinin kollanının arasına düşülmeye pek fazla bir zaman almaz. En azından onun oyanılması alet oluşu fazlaca bir zaman almaz.

Demokratik denetim mekanizmasının yeterince çalıştırılmadığı veya bu yolda önce uyarılara rağmen hareket edilmediği açık bir gerçektir. İstanbul ve Adana şube yöneticilerine Genel Merkezce "İstene çekilirilmesi" gerekçeleri yeni ortaya çıkmış değildir. Bu şubeler bazı tavırları öteden beri inatla sürdürmektedirler. Onca uyarılarımıza rağmen demokratik denetimin zamanında kurulanması veya savsaklanması sonucu bugünkü duruma gelmiştir. Bu örgüt yönetimi açısından bir eksiklik, ondan öte yanlışlıktır. Elinde kitleyle bağ kurma aracı olan dergisi ve gazetesiyle TOB-DER'in yönetiminin buna girmemesi, bu yanlışlıkların teşhir etmemesi, bir başka yanlışlıktır. Hele zamanlama açısından DİSK içindeki gelişmelerin ortaya ya da su yüzüne çıkmasına başlandı bir dönem seçilmesi, o görüş sahiplerini en zayıf anında yakalayıp, köşeye sıkıştırarak gibi faydacı yanı sıra bir izlenim yaratmaktadır.

Emperyalizme ve faşizme karşı demokratik toplumsal muhalefetin güçlendirileceği ve atılan adımların gayet dikkatli, e ve titizlikle hesap edilmesine gereken bir dönemde bu kararların alınması, bazılarının, hemen şu ya da bu gerekçeyle kamufle edilmek istenebilir veya başka alanlara çekilmek istenebilir. Sanki bugün Türkiye'nin tek sorunu "UDC" içinde yer almak, ya da ona en şiddetli bir biçimde karşı çıkmakmış gibi bir ikilem içerisinde kitleler çekilmek istenebilir. Bir başka deyişle demokratik kitle örgütleri ve sendikalar buna alet edilmek istenebilir.

Tüm bu ortaya çıkabilecek olumsuzlukların ve tehlikelerin bilincinde olarak hareket eden bilimsel sosyalistler ve tutarlı demokratlar dimdik ayakta ve yönetimde olmaları bile görev başındadır. Soyuttan öte somut, ayakları yere basan politikalarının bir gereği olarak şunu herkece bir kez daha haykırıyorlar: Bir tek anti-faşist ve anti-emperyalistin bile dışlanmadığı, emperyalizme ve faşizme karşı en geniş çözümler ve eylem birliğinin oluşturulması çalışıldığı, demokratik toplumsal muhalefetin güçlendirilmeye çalışıldığı bir dönem içinde yaşıyoruz. Örgüt içindeki iş çekişmelerinin dışında, grupsal çıkarların üstünde olmamız gerekiyor. Faşizme karşı birlik olmanın gereği her zamankinden daha fazla, sorumluluğu daha da ağırdır.

Emperyalizme ve faşizme karşı yürütülen mücadelede örgütümüzün birliğini ve bütünlüğünü gözümüz gibi korumak zorundayız. Çünkü biliyoruz ki; ÖRGÜTLÜ BİRLEŞİK GÜÇ YENİLMEZ!

GİRESUN'DA ANTI-FAŞİST TOPLANTI

1 Ekim Cumartesi günü Giresun'da CHP, Türkiye İşçi Partisi İl Örgütleri ve Giresun Ziraat Odası, Giresun TÖB-DER Şubesi, Giresun Kültür Derneği, Genel İş Sendikası Giresun Temsilciliği, Giresun Yüksek Öğrenim Derneği, TÖTED Giresun Şubesi, TÖM-DER Giresun Şubesi'nin ortaklaşa düzenledikleri anti-faşist bir toplantı yapıldı.

Toplantının amacı, faşizmin ve hayat pahalılığının yanı sıra, Fiskobirlik'de oluşan faşist uygulamaları da protesto etmekti.

Demokratik güçlerin anti-faşist eylem birliğinin somut bir örneği olan bu toplantıya, 1.500 kişiyi aşan bir topluluk katıldı.

Giresun Ziraat Odası Başkanı Halil Akbaşlı, konuşmasında fındık taban fiyatlarının 150 kuruş düşük belirlendiğini, fiyat tesbitinin devallıyondan önce yapılmasının üreticileri zarara soktuğunu belirtti. Akbaşlı, pahalılık ve zamlar karşısında üreticilerin örgütlenmesi gerektiğini, örgütlenmeyen birimlerin yok olmaya mahkum olduğunu vurguladı.

Giresun TÖB-DER Şubesi adına konuşan Fazlı Usta, Seydişehir, Tarış ve Aliağa'dan sonra faşist örgütlenmenin Fiskobirlik'de de başladığını, buna karşı mücadele etmek gerektiğini belirtti.

CHP İl Örgütü adına konuşan Ömer Adıgüzel ise, zamların sermayenin bir oyunu olduğunu, mahalli idarelerde faşist tirmanışın hızlandığını, buna karşı uyank olmak gerektiğini belirtti.

TÖTED Şube Başkanı Türker Dikmen ise konuşmasında faşist baskılara değinmiş, teknik elemanların sorunlarını dile getirmiş ve faşizme karşı güç ve eylem birliğinin geliştirilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Genel-İş Giresun Temsilcisi Bilal Taşgöz, belediye temizlik işçilerinin faşizme karşı mücadelede bu eylem birliğini desteklediklerini, faşizme karşı mücade-

FAŞİZME KARŞI EYLEM BİRLİĞİ

lede birliğin tabanda yapılacak somut, ortak işlerle gerçekleşeceğini, üst düzeyde atılan içi boş birlik çağrılarının havada kaldığını, Belediye'de çalışan işçiler olarak bugünkü ortak eyleme katılmaktan onur duyduklarını belirtti.

TÖM-DER Şube Başkanı Mehmet Aksu, artan hayat pahalılığının memurları ezdiğini, faşizme karşı mücadelede yerlerini almaya kararlı olduklarını ve sendikal haklarını alacaklarını belirtti.

Giresun Kültür Derneği adına konuşan Mennan Evren ise, faşizme karşı ideolojik mücadele üzerinde durmuş, faşizmin akla ve mantığa düşman olup körü körüne itaati isteyen bir uygulama olduğunu, yalan, ahlaksızlık gibi tavırların faşistlerce tabii olduğunu "Ülkücüye Notlar" adlı kitaptan alıntılar yaparak belirtmiş, eylem birliğinin kaçınılmaz olduğunu vurgulamıştır.

Giresun Yüksek Öğrenim Derneği'nin temsilcisi Yılmaz Şahin ise, Eğitim Enstitüsündeki faşist baskıları anlatmıştır.

Türkiye İşçi Partisi Giresun İl Başkanı Şansal Dikmen konuşmasına başlarken, örgütlenen bu toplantının gelecek örgütü, ortak mücadelenin ilk adımı olmasını dilemiştir.

Şansal Dikmen daha sonra faşizmin maddi temellerinin ortadan kalkması gerektiğini, pahalılığın, zamların, baskının kökünün böylece kurutulacağını belirtmiş ve en ücre koşellere kadar örgütlenmiş faşizmin karşısına anti-faşist örgütlenmenin ve eylem birliğinin çıkarılması gereğinin üzerinde durmuştur.

2. MC'nin kuruluşuyla birlikte faşist partinin hızla örgütlendiğini, anti-kapitalist görünümüli sloganlarla emekçi kitlelerde taban bulmaya çalıştığını belirten Şansal Dikmen İtalya ve Almanya'daki faşizmin İktidara geliş biçimine dikkati çekerek aynı yöntemlerin Türkiye'de de uygulanmaya çalışıldığını, tüm sol, ilerici, sosyal demokrat, yurtsever kişi ve kuruluşların ortak mücadele ve eylem birliğini oluşturmaları gerektiğini belirtmiştir.

Toplantı, saptanan ortak sloganların atıldığı örgütü ve disiplinli bir hava içinde sürmüş ve son bulmuştur.

Bariş çağrılarının kanıtı

2 MC'nin başbakan yardımcısı Türkiye CHP'ne ciddiyyetden uzak bariş çağrıları yaparken, "ülküçü" komandolar eylemlerini giderek sıklaştırmaktadırlar.

Bu eylemlerin en sık tekrarlandığı yerlerden biri de Elazığ Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademisidir. Akademiye ve yurtlarda can güvenliği, öğrenim özgürlüğü kesinlikle söz konusu değildir. Sınavlara girmeye çalışan öğrencilere komandolar polis gözleri önünde saldırmakta, ilerici olarak tanınan öğrenciler yine güvenlik kuvvetlerinin gözleri önünde bıçaklanmaktadır. Polis, kendilerinin korunmasını isteyen öğrencilere "siz kendinizi koruyun" yanıtını vermektedir.

Geçenlerde Elazığ'da komandolar tarafından zincir ve sopalarla dövülen bir öğrenci yukarıda görülmektedir. Bu tür saldırılar ülkenin dört bir yanında her gün devam ederken, Başbuğ'un bariş ve kardeşlik çağrılarının da ardı arkası kesilmemektedir.

BİRLİK SAĞLANACAKTIR

SSCB ANAYASA TASLAĞI ÜZERİNDEKİ TARTIŞMANIN SONUÇLARI

öneminin daha da vurgulanması, emekçi topluluklarının (kollektive) rolü ve öneminin belirtilmesi, topluma yararlı çalışmadan sapmanın kınanması, toplum servetinin korunmasında yurttaşların görevleri, yurttaşların kendilerine verilen konuta özen gösterme yükümlülüğünden söz edilmesi, çocukların ana-babalarına özen göstermeleri ve onlara yardım etmeleri gerektiği konusunun belirtilmesi, sosyalist demokrasinin mükemmelleştirilmesine ilişkin maddelerin geliştirilmesi, Sovyetler Birliği'nin genel ve tam bir silahsızlanmadan yana olduğunun belirtilmesi ve benzeri gibi temel konularda değişiklik önerileri yapılmıştır. Bu ve bunun gibi pek çok öneri Anayasa Komisyonu tarafından kabul edilmiştir ve Anayasa Komisyonu Taslak'ta sırf redaksiyonlar dışında yaklaşık yüz elli değişiklik ve açıklama önermiştir.

KABUL EDİLEMEYEN ÖNERİLER

Yüksek Sovyet'e sunulan Anayasa Komisyonu Raporu, kabul edilmesi mümkün olmayan önerilerin de yapıldığını açıklamaktadır. Bu önerilerin bir bölümü, yasalarda mevcut olan bazı kurulların Anayasa düzeyine yükseltilmesine ilişkin önerilerdir. Bir bölümü ise özü bakımından yanlış kabul edilmiş önerilerdir. Komisyon Raporu'na göre bu önerilerin ortak niteliği, Anayasa'nın, gelişmiş bile olsa komünist değil, sosyalist bir devletin Anayasası olduğunu hesaba katmamasıdır. Örneğin herkese aynı iş ücreti ve emekli maaşı uygulanması, ya

da iş ücreti ve emekli maaşı miktarının işçilerin uzmanlığını ve işin niteliklerini hesaba katmaksızın sırf iş süresi esas alınarak belirlenmesine ilişkin öneriler yapılmıştır. Benzeri şekilde eve bitişik bahçe ekonomilerinin ortadan kaldırılması; tek bir Sovyet ulusunun ortaya çıktığı ve birlik cumhuriyetlerinin ve özerk cumhuriyetlerinin ortadan kaldırılması gerektiği; yerel sovyetlerin süresinin iki buçuk yıldan beş yıla çıkarılması; devlet görevlerinin doğrudan doğruya Parti organlarına ve yasama kuvvetinin SBKP Merkez Komitesi'ne verilmesine ilişkin öneriler de yapılmıştır.

SOYALİST YAŞAM TARZINI KORUMAK

Breznev, özü bakımından yanlış bulunan bu tür önerileri bilimsel sosyalist teori açısından eleştirdikten sonra, Anayasa taslağının tartışılması sırasında Sovyet halkının Sovyet yaşantısının geliştirilmesi doğrultusundaki isteklerinin de ortaya çıktığını belirtmiştir. İş disiplininin bozulmasıyla, sarhoşlukla ve sosyalist yaşam tarzının özüne ters düşen toplum aleyhindeki diğer olaylarla mücadelede hız verilmesi gereğinin böylece bir kez daha belirtildiği kaydedilmektedir.

Leonid Breznev, Anayasa Taslağı'nı kapitalist ülkelerde "eleştiren" burjuva yayın organlarının bakış açlarına da değindi. Breznev'in bu konudaki açıklamaları, Yüksek Sovyet'e sunduğu Rapor YÜRÜYÜŞ'ün gelecek sayısında yer alacak geniş özetinde yayınlanacaktır.

Yeni Sovyet Anayasası taslağının Sovyet Halkı tarafından tartışılması tamamlanarak, Anayasa Komisyonu'na yeniden gözden geçirilerek Taslak 4 Ekim'de Yüksek Sovyet toplantısına sunuldu. 140 milyon Sovyet insanının, yani Sovyetler Birliği'ndeki yetişkin nüfusun beşte dördünden fazlasının katıldığı tartışmadan sonra Anayasa Komisyonu, Taslağın 110 maddesinin değiştirilmesini ve yeni bir madde eklenmesini önerdi. Yüksek Sovyet'e Komisyon çalışmaları hakkındaki Rapor'u, SBKP Merkez Komitesi Genel Sekreteri Leonid Breznev sundu.

Breznev'in Anayasa Komisyonu adına Yüksek Sovyet'e sunduğu Rapor bütün dünyada geniş yankılara yol açtı. Yalnız sosyalist ülkeler ve kapitalist ülkelerdeki ileri kamuoyu değil, burjuva basını da Breznev'in konuşmasının değerlendirmesine yer ayırmak zorunda kaldılar. Bu geniş tartışma, Sovyet Anayasası taslağının halk tarafından tartışılmasının ortaya çıkardığı gerçeklerin sonucudur.

TARTIŞMANIN GENİŞ BOYUTLARI

Breznev, Anayasa Komisyonu adına sunduğu Rapor'da, işletme ve kolhozlar da, askeri birliklerde ve işçilerin oturma yerlerinde bir buçuk milyon toplantı düzenlenerek taslağın tartışıldığını açıkladı. Rapor'a göre Anayasa taslağı sendika, komsomol, kooperatif ve sanat örgütlerindeki genel toplantılarda görüşüldü. Ayrıca Parti örgütünün tümü tartışmalara katıldı; üç milyondan fazla insanın konuşma yaptığı dört yüz elli binden çok açık parti toplantısı düzenlendi. Bunun yanı sıra köy Sovyetlerine kadar tüm Sovyetler tarafından, yani Sovyet halkını temsil eden iki milyonu aşkın "tek tekli" tarafından da Taslak ince-

lendi.

Breznev'in Yüksek Sovyet'e sunduğu Anayasa Komisyonu Raporu'nda açıkladığına göre, Taslağın halk tarafından tartışılması sırasında Taslağın çeşitli yönleriyle ilgili dört yüz binden fazla öneri yapılmıştır. Bu önerilerin pek çoğu birbirinin aynı ya da tekrarı olmakla birlikte, Anayasa Komisyonu'nun değerlendirmelerinden sonra Taslağın 110 maddesinde değişiklik yapılması ve bir yeni maddenin eklenmesi kararlaştırılmıştır.

SOYALİZMDE EMERİN ROLÜ

Taslak için yapılan değişiklik önerilerinin en büyükbölümü, sosyalizmde emerin rolü konusuna ilişkindir. Breznev'in Raporu'nda bu konuya şöyle değinildi: "Sovyet toplumu sadece emekçi sınıflardan ve sosyal gruplardan oluşmaktadır. Bu durum göz önünde bulundurularak Anayasa'nın 1. maddesinde Sovyet halk devletinin işçi, köylü ve aydınların, ülkenin tüm ulus ve halk topluluklarından emekçilerin iradesini ve çıkarlarını ifade ettiği hususunun kaydedilmesi öneriliyor. Aynı zamanda, herhalde, Anayasa'da sadece SSCB'nin politik temelini ve sadece ekonomik sistemimizin temelini değil, aynı zamanda devletimizin sosyal temelini de belirlemeye ilişkin diğer bir öneriyi de kabul etmek gereklidir. İşçi sınıfının, kolhoz köylülerinin ve halk aydınlarının buzulmuş birliği ülkemizde bu temeli oluşturmaktadır ve bunu açıkça söylemek gereklidir.

KABUL EDİLEN DİĞER ÖNERİLER

Anayasa Taslağının tartışılmasında ayrıca devlet ve kolhoz mülkiyetinin

Çin ordusunun modernizasyonu nereye varacak?

Çin Komünist Partisi'nin geçenlerde toplanan XI. Kongresi'nin Çin ordusunun modernleştirilmesi çağrısında bulunmasından sonra Çin generallerinin Batı Avrupa ülkelerini ziyaretleri yoğunlaştı. Bu ziyaretler ve Batın askeri yetkililerin karşı ziyaretleri gerçekten uzun süredek dikkati çekiyordu. ABD Deniz Kuvvetleri Kurmayısı'nın eski başkanı Amiral Alma Zamoult geçtiğimiz Temmuz ayında Çin'i ziyaret etmişti. Son olarak da Federal Alman İlahi kuvvetlerinin eski generallerinin Çin'e ziyaretlerinin açıklığı görülmüştür. Federal Almanya'nın sağ muhalefeti temsil eden Hristiyan Demokrat Birlik-Hristiyan Sosyalist Birlik (CDU—CSU) partilerinin askeri sorunlarına ilgili danışmanı Verner'in general Kilmanzeg ve Tretn'er ile Amiral Pozer'in eşliğinde Çin'e gelmesi, Çin'in Batı Avrupa ile ilişkilerinin düzeyini gösteren önemli bir olgu oldu. Bu ziyaret, o sırada Çin'de bulunan NATO Askeri Komitesi eski başkanı General Stelngof'un da bir süre daha ülkede kalmasını neden oldu.

Batı ülkelerinden Çin'e yapılan ziyaretler, artık görevlerinde olmayan eski askeri yetkililerce yürütülmesi, bu ziyaretlerin önemini azaltmamaktadır. Ordu kumanda mekanizmasında yüksek konulara çıkmış kişiler emekli olduklarından sonra gayri resmi olarak sürdürdükleri çalışmalar, günümüzde devlet - tekel mekanizmasının önemli özelliklerinden biridir. Örneğin yukarıda söz edilen Alma Zamoult'un Temmuz ayında Çin'e yaptığı gezi sırasında, Çin yöneticilerine, Carter'in yardımcısı Zbigniew Brezinski'nin ABD'nin Çin'e silah satması yasaklama kararı olmadığını kendilerine duyurmasını rica ettiği açıklanmıştır. Bunun hemen arkasından Dışişleri Bakanı Cyrus Vance'in Hua Kuo-fenç'e yaptığı görüşmeler sırasında, modern elektronik sanayi teknolojisi ithalatının yardımıyla Çin'in askeri sanayinin güçlendirilme amacıyla gizli anlaşmalar yapıldığı haberi gelmiştir.

Bu arada, Çin politikası şahnesini trapez inliş çıkışlarıyla süsleyen Teng Siao-ping'in savunma bütçesinin yüzde 8-9'dan yüzde 15'e çıkarılmasını ve gerçekten profesyonel bir ordunun kurulmasını önermesi, Batı'nın askeri çevrelerinin sözcüsü basın tarafından harekete destekleniyor.

Çin'in silahlandırılması girişimleri anti-Sovyet saldırılarla birlikte sürdürülmektedir. Fakat bu silahlanma yalnız Sovyetler Birliği'ni değil dünya barışını tehdit etmektedir. Çin'in silahlanmasında yardımcı olan uluslararası savaş tekelilerinin gerek amacı da budur. Çin'in silahlanmasının doğuracağı olumsuz sonuçlardan dünya barışını korumak, bütün ileri güçlerin çabalarını gerektirecektir.

ORTADOĞU'DA İLERİCİ GÜÇLERİN ETKİNLİĞİ ARTIYOR

Birleşmiş Milletler 32. Genel Kurulu'nun başlamasından bu yana uluslararası alanda barışçı girişimlerin yoğunlaştığı gözleniyor. Bu girişimler arasında kuşkusuz en önemlilerinden biri, Ortadoğu konusunda yapılan Sovyet-Amerikan ortak açıklamasıdır. Geçtiğimiz Pazar günü dünya kamuoyuna duyurulan Sovyet-Amerikan ortak açıklamasında, Ortadoğu sorununa Cenevre Konferansı yoluyla çözüm bulunması zorunluluğu belirtilmiş, bu arada söz konusu Konferans'a "Filistin halkı"nın temsilcisinin de katılımı gerekliliği dile getirilmiştir. Bu ortak açıklama bütünü dünya ilerici kamuoyuna olumlu bir etki yaratmış, buna karşılık gerici siyonist çevrelerin tepkilerine neden olmuştur.

Sovyet-Amerikan ortak açıklaması, herheyden önce ABD'nin bugüne kadar sürdürdüğü Ortadoğu sorununu bağimsız girişimleri çözümlenme politikasının geçersizliğini kesin olarak tasdik etmektedir. Başka türlü söylersek, ortak açıklama, ABD'nin "adım adım barış" politikasının kaçınılmaz ve trajik başarısızlığı önceden görülerek, bu yoldan döneme girişiminin bir sonucudur. Bu, Sovyetler Birliği'nin ve bütün dünya ilerici kamuoyunun 1973 Ekim savaşından beri ısrarla belirttikleri gerçeklerin kabul edilmesi ve doğrulanması anlamına gelmektedir. Barışa doğru adım adım ilerleme politikası, Ortadoğu'daki anlaşmazlıkları bafifletmemiş, tam tersine çelişkileri artırmıştır. Bu politika Ortadoğu'da tarafları birbirine düşürerek kıskırtıcı bir rol dahi oynamıştır. Şimdi bu politikanın sonuna geldiği ABD tarafından da teslim edilme zorunda kalmıştır.

İkinci olarak Sovyet-Amerikan ortak açıklaması, Filistin halkı gerçeğinin Amerikan yönetimi tarafından kabul edilmesini simgelemektedir. Bugüne kadar ABD yönetimi Filistin halkını Ortadoğu sorununun asli taraflarından biri olarak görmeyi reddetmiş Ortadoğu sorununu onun temsilcileriyle eşit koşullarda tartışmaya yanaşmamıştır. Si-

yonist İsrail yöneticilerinin paralelindeki ABD yönetimi, Filistin sorununu sadece bir göçmen sorunu olarak görmektedir. Filistinlilerin Arap devletleri arasında eritilmesinden yana çıkmış, Filistin halkının bağimsız devlet kurma hakkına ise kesinlikle karşı durnuştur. Fakat son ortak açıklama ile ABD hem bir "Filistin halkı"nın varlığını kabul etmekte, hem de Filistin halkının temsilcilerinin Cenevre Konferansı'nda temsil edilmesini zorunluğunun altını imzalamaktadır. Bu, Filistin halkının bütün dünya ilerici güçleriyle ve en başta sosyalist ülkelerle dayanışma için de sürdürdüğü mücadelenin başarılarından biridir. Filistin halkının bakli davası bütün dünyada da reddedilemez güçlenmiştir. Bunu bugün ABD de kabullenmek zorunda kalmıştır.

Başlıca bu iki özellik, Sovyet-Amerikan ortak açıklamasının Ortadoğu sorununun gelişmesinde taşıdığı büyük önem kanıtıdır. Sovyet-Amerikan ortak açıklaması İsrail'in gerici siyonist yöneticileri için yeni bir yenilgi olmuştur. İsrail yöneticileri, Ortadoğu'daki durumu gerginleştirici tek tarafı şartlarını ABD aracılığıyla dünya kamuoyuna empoze etme olanağını süreklilikle olarak yitirmektedir. Son olarak İsrail yöneticilerinin Cenevre Konferansı'na Filistin halkının temsilcilerinin katılmaması konusundaki direnci yumuşamak zorunda kalmış; İsrail, BM'nin Ortadoğu'yla ilgili temel kararlarına saygı gösterme durumuna yaklaşmıştır. Moşe Dayan'la Cyrus Vance arasında yapılan son görüşmeden sonra, İsrail'in, Cenevre Konferansı'nın BM'nin 1967 ve 1974 tarihli kararları temelinde toplanmasını kabul ettiği açıklanmıştır. BM'nin bu kararları İsrail'in işgal altındaki bütün Arap topraklarında çekilmesi ve bölgedeki bütün devletlerin bağimsızlığını korunmasını öngörmektedir.

İsrail yöneticilerinin, Filistin halkının Cenevre Konferansı'nda temsil edilmesini konusundaki direncini de eskisi gibi sür-

düremeyeceği anlaşılmaktadır. Cenevre Konferansı'nın toplanması ve Ortadoğu sorununu görüşülmesi, Filistin halkının bu Konferansa temsil edilmesine bağlıdır. Ancak şimdi, Cenevre'de İsrail temsilcileriyle Filistin halkı temsilcilerinin doğrudan doğruya yüz yüze gelmelerini önleyici bir formülün arandığı anlaşılmaktadır. Bu, hiç değilse, İsrail yöneticilerinin maceracı tutumlarından verdikleri bir tavizdir göstergevidir.

Filistin halkının başta sosyalist ülkeler olmak üzere dünya ilerici kamuoyundan gördüğü destek, gerici Arap çevrelerinin Filistin halkına karşı entrikalarını etkisizleştirmiş gibidir. Filistin halkının Cenevre'de başka Arap devletlerinin de-

legasyonları içinde, yada hiç temsil edilme gibi şıklan bile kabullenmeye yanaşan Ürdün gibi gerici Arap rejimlerinin siyonistlerle ittifakı boşa çıkarılmaktadır. Bu, Ortadoğu'da bağimsızlık mücadelesinin ilerlemesinde önemli bir aşamadır.

Amerikan emperyalizminin ve onun siyonist işbirlikçilerinin Ortadoğu'da çevrebileceği entrikaların sonunun gelmediği açıktır. Emperyalizm yeni manevraları konumunu korumaya çalışacaktır. Ancak bugün Ortadoğu'da ilerici ve antiemperyalist güçlerin daha güçlü olduğu da inkar edilemez. Bu, Ortadoğu sorununu çözümlenme mutlak ağırlığını koyacak bir gelişmedir.

BM Genel Kurulu barış yönünde önemli girişimlere yol açıyor

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun önceki hafta başlayan 32. dönem çalışmaları uluslararası alanda barışçı girişimlerin hız kazanmasına neden oldu. Genel Kurul'da yapılan konuşmalar, başta Sovyetler Birliği olmak üzere sosyalist ülkelerin yeni önerileri, Genel Kurul dışında gerçekleştirilen temaslar, uluslararası ortamda esen barış rüzgarlarının yeniden canlanmasının başlıca belirtiridir.

Sovyetler Birliği Dışişleri Bakanı Andrei Gromiko'nun Genel Kurul'daki konuşması Genel Kurul çalışmalarının en önemli olayı olarak niteleniyor. Gromiko'nun uluslararası sorunları başlıca kapitalist devletleri barışçı girişimlere davet eden bir dille sergilemesi, konuşmasının uluslararası basında geniş yorumlara yol açmasına neden oldu. Bu arada Gromiko tarafından nötron bombasının yasaklanmasının önerilmesi bütün dünya ilerici kamuoyunda ve BM Genel Kurulu üyelerinin ezici çoğunluğunda destek görmüştür.

BM Genel Kurulu'nun yol açtığı olumlu gelişmeler sadece BM salonlarının sınırlarında kalmamaktadır. Genel Kurul görüşmeleri, başta ev sahibi ABD olmak üzere kapitalist devletlerde barışçı girişimler yönündeki baskıları artırmıştır. ABD yönetimi ve diğer kapitalist devlet yöneticileri son haftalarda barışçı açıklamalarını yoğunlaştırmak zorunda kalmışlardır. Bu, Birleşmiş Milletler'in dünya politikası üzerinde oynadığı olumlu rolün artışının dikkate değer kanıtlarından biridir.

Stratejik Silahların Sınırlandırılması Görüşmelerinde (SALT) geçtiğimiz hafta içinde atılan önemli adımlar, uluslararası alandaki olumlu gelişmelerin başında gelmektedir. Amerikan ve Sovyet heyetlerinin Cenevre'de yeniden bir araya gelmelerinden sonra New York'ta Carter-Gromiko görüşmesinde yapılan açıklamalar, SALT 2'nin imzalanması umutlarını büyük ölçüde artırmıştır. SSCB ile ABD arasında 1972 yılında yapılan SALT 1 anlaşmasının geçerlilik süresi bu Ekim ayının 3'ünde doluyordu. Geçtiğimiz yaz aylarında 2. SALT'ın hazırlanması için yapılan görüşmeler ABD'nin ve NATO çevrelerinin girişimleriyle açmazla girmiş; dünya silahlanma yarışının yeniden bir üst düzeye sıçraması tehlikesiyle yüz yüze gelmişti. Şimdi ise gerek SSCB gerekse ABD, yeni bir anlaşma yapılana kadar SALT 1'in geçerli sayıldığını açıklamışlar, ayrıca SALT 2'nin imzalanmasını yakın olduğunu bildirmişlerdir.

Diğer yandan Avrupa'da askeri kuvvetlerin karşılıklı olarak indirilmesi görüşmeleri de yeniden başlamıştır. Bu çalışmalar da geçtiğimiz yaz aylarında NATO devletlerinin engelleme çabaları yüzünden sürüncemeye sokulmuştu. Varşova Paketi ülkelerinin stratejik üstünlüğü üzerine yapılan planlı kıskırtıcı söylentilerle, görüşmelerin ufukları kapatılmıştı. Şimdi ise görüşmelerin ilerletilmesi için yeni olanakların belirdiği anlaşılmaktadır.

Uluslararası alandaki son gelişmeler A. Gromiko'nun BM Genel Kurulu'daki konuşmasını yeniden aklı getirmektedir. Gromiko konuşmasında siyasal alandaki yumuşama sürecinin askeri alana da vakit yitirilmeden yaygınlaştırılması üzerinde özellikle durmuştur. Bu öneri, bütün dünya ilerici güçleri tarafından uzun süredir savunulmakta ve desteklenmektedir. Son diplomatik gelişmeler de, uluslararası ilişkilerin doğrultusunun kaçınılmaz olarak bu yönde işlediğini göstermektedir. Kuşkusuz, emperyalizmin tarihin tekerleğini durdurma girişimlerinin yenilmesi ölçüsündedir.

Belgrad'da başlayan Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı bu tabloyu tamamlamaktadır. Konferans'ın, bütün engelleme çabalarına rağmen bütün taraflarca kabul edilen bir çerçevede toplanabilmesi, barış içinde bir arada yaşama ilkelerinin canlılığını bir göstergesidir. Sosyalist ülkelerin Konferans'ın bu oturumuna yeni somut öneriler geldikleri bilinmektedir. Konferans'ın sonuna da başarıyla tamamlanması, son günlerde dünya ilerici kamuoyunu umutlandıran eğilimlerin doğrulanması olacaktır.

ÖLMESEYDİN OLMAZ MIYDI?

Salih YURTTAŞ

Şairler ve yazarlar sözlüklerine, ansiklopedilerine daha girmemiş bir yazarımız Pınar Kür. Nisan 1976 ve Nisan 1977'de yayınlanan "Yarın... Yarın..."* ve "Küçük Oyuncu" ** romanlarının yazarı bundan sonra yazılacak sözlüklerde, ansiklopedilerde ve geçmişte yayınlanmışların yeni basımlarında yer alacaktır sanıyorum.

"Yarın... Yarın..." romanı şu soruyla bitiyor: 'Ölmeseydin olmaz mıydı?'. Romanda anlatılanlar bir soruda işaretleniyor. Romanın en önemli ya da tek sorusu bu mu? Hayır. Romanın en belirgin özelliği anlatılan sorulara dönüştürülmesi. Romanın bitişindeki ; Seyda'nın düşüncelerinde, kendisine sorduğu sorular.

"... Neye yarar ağlamak? ... Bir şeye yaramasa ağlar mıydık durup dururken? Neden öyle dedi Gil? Bildiğim bir şeyi söylediğine göre neden ağlıyorum? ... Yaşamamın şu akışını değiştirecek en ufak bir şey yapmadan sürüklenip gidiyorum. Neden? Neyim eksik? Bu eksik, sakat halimle neden sevdin ki beni? Neden çıkıp gidemiyorum, silkinip atamıyorum bu çevreyi yaşamımdan? Neden Oktay'layım hâlâ? Hiç sormamağa çalıştım bu soruyu bugüne dek. Soruyorum işte. Neden? Gidecek yerim yok da ondan mı?... Ama sen olsaydın yanımda - içinde değil de yanımda - başka türlü mü olurdu?"

"...; Peki ama, Gil'e dediklerin nasıl gerçekleşireceği? Benim beceremediğimi o nasıl yapacak?"

"...; Peki, o başbakan olsun diye mi öldün sen? ... Peki öyleyse, neden öldün? Neden öldürdüler seni?"

"...; Selim mi? dedi. Ama selim dağı aşmadı ki. Selim öldü..."

(Ölmeseydin olmaz mıydı? s. 345-348)

Seyda'nın kimini yanıtladığı, kimini yanıtlamadığı sandığı, kimini de ancak sorabildiği soruların geçerli, gerçek yanıtlarını bulmak bu yazının konusu değil. Ben bir romanda neden sorulara ağırlık verildiğine ve romanın bir soruda düğümlendiğine ilişkin düşünceler öne sürmeye çalışacağım.

Türkiye toplumunun bugünkü karmaşık yaşayış ilişkilerinin kökeninde değişik bir yaşayışın karmaşıklığı yatar. Osmanlı toplumsal yaşayış, üretim ilişkileri kapitalistleşmeye evrilemediğinden, üretim ilişkileri kargaşasının karmaşıklığını içeriyordu. Bu karmaşıklık Cumhuriyet'te çözümlendi sanılmıştı. Üretim ilişkileri kapitalizmi temellendirmediklerinden, üretim ilişkileri kargaşası, toplumsal ilişkiler karmaşıklığına neden oluyordu. Daha sonraları emperyalizmin ikinci büyük savaşında Türkiye'de kapitalizm tam anlamıyla egemen üretim biçimi olmadı. 1950'lerde kapitalist üretim ilişkileri daha da gelişmeye başladı. 1960'larda artık kapitalizm Türkiye'de belirginleşirken eski yapının karmaşıklığının kalıntılarını da içeriyordu.

İşte bu karmaşık yapı içinde yetişmiş insanların ilişkilerinde, sınıfsal davranışlarında ayrıcalıkların bulunması doğaldır. Kapitalistleşmenin daha ileri evrelerinde örnekleri daha az rastlanacak kişiler, olgular, ilişkiler, kurumlar bu aşamada çokça görülmektedir.

Seyda'da, Oktay'da, Selim'de ve öteki roman kişilerinde görülen aykırı davranışların temelinde kapitalizmin Türkiye'deki temselli gerçeğini saptayabiliriz. Yoksa kapitalizmin soyut üretim ilişkileri türüne göre varıyorsa bu romana konu olan kişiler gerçeklik kazanamaz. Türkiye tarihinde 12 Mart dönemi ve kararlık uzantısı bir raslantı değildir.

Toplumbilimsel ve siyasal sorunlara yüklü 12 Mart öncesi ve sonrasında bir roman zamanı olarak (seçildiği) ve Türkiye'deki kapitalizmin tüm karmaşıklığını yaşadığı İstanbul'un ise roman kişilerinin yaşadığı yer olarak seçilmesi de raslantı değildir. Roman gerçekliği içinde daha nicelerinin yaşadığı İstanbul kişilerinin o günlere özgü tepkileri özleştirilmiştir. Ancak o günleri yaşamadan da yaşanabilecek ilişkiler anlatılmış.

Selim'ler, Seyda'lar, Oktay'lar, Sulhi Gebzeli'ler, Aysel Alsan'lar, Zeki Müren'ler, Öztürk Serengil'ler ve benzerleri de yaşadığı 12 Mart 1971 öncesinde ve sonrasında. Bunların çerçevesinde 12 Mart Muhtırası uygulamalarının yansımalarını irdelemek de önemlidir. Yararlıdır. Ancak belirleyici olan bu çerçevedeki kişiler midir?

12 Mart 1971'e gelince ve hemen sonrasında neler olmuştu? Bu soru bir roman tümlüğü içinde anlatılmış. Yaşamın tümlüğüne varılmaya çalışılmış. Ancak gelişmelerin bilindiği bir aşamada o günleri öngörün özelliklerle anlatmak kolaylık olmuyor mu? Yoksa Pınar Kür kendisi ya da tanıdıkları onca gelişmeyi sezinlemişti de, yaşanan ilişkileri sezinleyemeyenlerin yaşadığı 'dram' mı anlatmaktadır? Sanırım gelişimi önceden sezinlediğini bu romanda saptayamayız. Bunun yerine Selim'in, Seyda'nın hatta Oktay'ın 12 Mart Muhtırası uygulamaları sonucu değişen yaşayışlarının bireysel acıları anlatılmış. Bu bireysel acıların, bireysel nedenleri çok ayrıntılı belirtilmiştir.

Anadolu'da Cumhuriyet ülkesinin kadrolarını yetiştirmekle yükümlü öğretmen ailesinin örnek kızı Seyda'nın 1950 sonrasında egemenliğini kuran kapitalizmin egemenlerinden bir ailenin sınıfına göre olumlu oğlu Oktay'la evliliği, sorunlarla doludur. Seyda ile Oktay'ın sürekli uyum göstermeyen birlikliği, yine Oktay'ı yetiştiren çevreye yakın bir ailenin sınıfına göre olumsuz oğlu Selim'in katılığı ile bozulur. Bu ilişkiler 12 Mart 1971'in hemen öncesi ve sonrasında oluşur, gelişir. Böyle bir ilişkinin oluşumunda, gelişiminde 12 Mart Muhtırası öncesi ve sonrası toplumsal, siyasal oluşumların, gelişmelerin ilintisi nedir? Söz konusu bireysel ilişkilerin sonucu toplumsal, siyasal gelişmeler gerçekleşmiştir. Ya da söz konusu toplumsal, siyasal gelişmeler gerçekleşmesi sonucu o bireysel ilişkiler gerçekleşmemiştir. O bireysel ilişkiler ger-

çekleşmemiştir. O bireysel ilişkiler gerçekleşirken, o bireylerin yaşadığı toplum o toplumsal, siyasal ilişkileri yaşıyordu.

Bu bireysel, toplumsal davranışlar arasında doğrudan ilişki olsaydı, Seyda'nın, Selim'in ölümüne tepkisi bireyselden çok toplumsal olurdu. Seyda'nın sonuçta; 'Ölmeseydin olmaz mıydı?' sorusuna varması Seyda'nın bireysel, toplumsal gerçekliği açısından doğaldır. Oysa toplumbilimciler için, siyasal bilimciler için Selim'in ölümündeki soru; 'Ölmeseydin olmaz mıydı?' olmaz. Selim birey olarak, ölmeseydi, olurdu da olmazdı da. Yine Seyda'nın sonuçta çocuğunu Selim'le özdeşleştirerek, özlediği şu gerçek te Seyda'nın gerçekliği açısından doğalsa bile Türkiye'nin toplumsal gerçekliği, siyasal gelişimi açısından olağan dışıdır.

Evet, dağı aşamadı Selim. Selim artık yaşamıyor. Seyda, Oktay, Sulhi Gebzeli yaşıyor. Ancak Seyda ve Seyda'lar, Oktay ve Oktay'lar, Sulhi Gebzeli ve Sulhi Gebzeli'ler ile birlikte Selim değilse bile Selim'ler bugün de yaşıyor. Seyda'nın özlediği gibi, Selim'in aşamadığı dağı yeni Selim'lerin aşmasını mı bekleyeceğiz?

Seyda'nın umudu yeni Selim'lerle dağı aşmak olabilir. Ya o dağı işçi sınıfının bağışları ile aşacağı kapitalizmi dağı değil ya da Selim ölmeseydi de o dağı aşamazdı. Devrime ulaşamazdı. Yaşayan Selim'ler de o dağı aşamayacak. Devrime ulaşamayacak. Dağı aşacak, devrime ulaşacak güç; birleşik örgütlü işçi sınıfı ve bağışları olacak. Pınar Kür'ün romanını bu açıdan değerlendirdiğimizde, gerçekten, önemli bir yapıtı.

* Pınar Kür, Yarın... Yarın..., Bilgi Yayınevi, Ankara, Nisan 1976.

** Pınar Kür, Küçük Oyuncu, Bilgi Yayınevi, Ankara, Nisan 1977.

Yaşar Kemal'in "Yağmurlar Gebedir" oyunu İsveç Devlet Tiyatrosunda

Yaşar Kemal'in "Dükkan" ve "Turnalar" hikayelerini temel alarak yazdığı "Yağmurlar Gebedir" adlı oyun, 19 Eylül'den bu yana İsveç Devlet Tiyatrosu'nda oynanıyor. Oyunun rejisörlüğünü İsveç'te yerleşmiş bulunan Tuncel Kurtiz yapıyor.

İsveç'in 5 ayrı bölgesinde 55 defa oynanacak olan oyunda, küçük bir köyde köylüler ile köyün tek dükkancı ve değişmez muhtarı arasındaki ilişkiler ve çelişkiler ele alınmış.

Oyunun çatısı kuwaca şöyle: Köylü jandarmanın da yardımıyla dükkancı tarafından ezilmektedir. Kente çalışmaya gidip fabrikalarda gözü açılan köylüler, köye dönüp dükkancıya baş kaldırırlar. Ona seçimlerde oy vermeleri üstüne dükkancı, jandarma gücüyle kendisine borcu olan köylülerindeki avucundakileri almak suretiyle cezalandırmak ister. Oyunun sonunda da köyün kimseyle konuşmayan havalıcaı tarafından öldürülür.

Oyun, genç elemanlardan oluşan fakat son zamanlarda hazırladıkları oyunlarla çok iyi eleştiriler aln kadro tarafından başarılı bir şekilde yorumlanmaktadır.

Yurt ve Dünya
5. SAYI

Ör ütlü Birleşik Güç Yenilmez B.BORAN • Partimizin Yapısı ve İşlerliğine İlişkin Sorunlar N.SARGIN • Doğuda Ağalık Düzeni ve Sınıf Mücadelesi T.Z. EKİNCİ • Dün ve Bugün Ortak İşçi ephesi I.UNDASINOV • Devlet Biziz K. HERRENKO • Sosyalizmin Ön Koşulları ve Sosyalist Devrim V.ZAGLADIN • Bilimlerin Sonu ve Bilimin Doğuşu, Üzerine O.SEZGIN • Yeni Bir Felsefe Kitabı M.ODMAN • "Sıcak Kar. Ö. POLAT • Nazizmin Tarihi Üzerine İki Kitap M.ÖZAL. TINLI • 3. Nasrettin Hoca Karikatürleri A.UYGUR

iki ayda bir çıkar
fiyatı 15 TL yıllık abone 75 TL
Nuru Ziya Sok. 17/5 Tünel-İSTANBUL

Bursa 77 seminerinin ardından

YEŞİL

BURSA

NASIL

KURTULUR?

Bursa 77 Bilimsel Semineri bir şikayet ve yanlışları sergileme toplantısı biçiminde sürdü

19 - 22 Eylül tarihlerinde Bursa Üniversitesinin hazırlanmış olduğu ve Bursa'yı çok yönlü inceleyen bilimsel seminer, beklenen ilgiyi görmedi. Panelistlerin çoğunun gerçekten iyi verilerle hazırladıkları bu seminerden ne Bursa'nın idari mekanizmasında bulunanlar, ne de tartışılan sorunların çoğuna neden olan sanayiciler ve işadamları yararlanmayı düşünmediler. Bu durum semineri düzenleyen Bursa Üniversitesi öğretim görevlilerince şöyle dile getirildi. "Biz bu semineri kendi kendimize sunduk. Biz bize söyledik. Dinlemesi, tartışması gerekenler ise ortada yok."

HIZLI SANAYİLEŞME

Seminer gelişmekte olan ve sanayileşmiş Bursa kentinin çeşitli sorunlarını dile getiriyordu. Çok az konuda somut çözümler öneriliyor, temel çözümden, mümkün olduğu kadar kaçınılıyordu. Başkan ara sıra "Politika yapmıyoruz, bilimsel seminer yapıyoruz" uyarısına ile bozuk düzenin neden olduğu birçok çarpık gelişme seminerde ne konuşuluyor, ne de tartışılabilir. Oysa; toplumsal olaylar ve toplumlardan gelişme yasası da bilimseldi. Seminerin en ilginç yanlarından biri de buydu. Bilimsel seminer veren bilim adamları, bilimin en önemli yanından kaçmaya özen gösteriyorlardı. Yanlışlıkla konuya değinenler ise hemen başkan tarafından uyarılıyordu.

Konusmaçların ve tartışmaçıların seminerde vurguladıkları noktalar özetle şunlardır:

Bursa tarihi özellikleri, tarımsal verimliliği yüksek, emeklerini dinlenmek için tercih ettikleri bir kent. Bu nedenle sanayi için yanlış seçilmiştir. Oysa bu nitelikleri olan Avrupa kentleri oldukları gibi korunmakta ve bu özellikleriyle değerlendirilmekte.

Sanayinin Bursa'ya getirilmesi, konumu gereği ilgi çekici olmasından ileri geliyor. Büyük merkezlerle yakınlığı, deniz ve diğer ulaşım yollarına sahip olmasının yanında, diğer faktör, özendirci olarak bir de ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ'nin kurulmasıdır.

SAĞLIKSIZ SANAYİLEŞMENİN GETİRDİKLERİ

Organize sanayi bölgesinde kurulan ve faaliyete geçen 56 firma bölgenin kapasitesini doldurmuştur. Yeni talepler karşısında 660.000 m² alan da sanayi bölgesi için planlanmıştır. Bölgenin faaliyete geçmesi, doğal olarak köyden şehire akımın hızlanması, emekçilerin ortaya çıkmasını, çevre kirliliğinin, ait yapı tesislerinde bozuklukların, hava kirliliğinin, halk sağlığı gibi bir çok sorunun da nedeni olmuştur.

Planlı sanayileşme sonucunda Bursa'da ortaya çıkan olgular en başta işçi ve emekçi kesimlerin sorunlarını artırmıştır. Planlı sanayileşme, beraberinde planlı şehirleşmeyi de getirdiğinden altpayı tesislerinden yoksun, sağlıksız konutlar ve gecekondu işçilerin ve emekçilerin bannakları oluyor.

Bu sağlıksız çevre koşulları yaşayanların ruhsal durumlarını da etkiliyor. Sinir ve benzeri ruhsal hastalıklar giderek yaygınlaşıyor. Trafik ayrı bir derd. Ya-

şayanlar için ayrı bir "ömür töprüsü." İşverenlerin kâr hırsı, iş kazaları karşısında koruyucu önlemlere olan kayıtsızlıkları meslek hastalıkları ve iş kazalarının süratle artmasına neden oluyor. Bursa'da kentleşme ve sanayileşme ile birlikte ortaya çıkan nüfus patlaması başka birçok sorun daha yaratıyor. Bursa'da bir hekime 3464 kişi, bir yatağa ise 443 kişi düşüyor. Oysa Dünya Sağlık Teşkilatı'nın önerilerine göre bir hekime en fazla 660 kişinin düşmesi gerekmektedir.

ÇEVRE MAHVOLUYOR

Çarpık ve plansız sanayileşmenin getirdiği önemli sorunlardan biri de, ruhsal bozukluklardır. Önerilen gerekli tedbirlerin alınmaması halinde sorunlar bir sonraki kuşağı daha çok etki altına alacaktır. Alınması zorunlu tedbirler ise şöyle özetlemek mümkün:

Konut yapımının, insanın gereksinimlerini karşılayacak bir biçimde yürütülmesi; kentin alış veriş merkezlerine motorlu taşıtların girmemesi, çocuk ve dinlenme parklarının artırılması, trafik sorununun köklü bir çözüme kavuşturulması, çalışanların boş zamanlarına verimli bir biçimde değerlendirecek olanakların hazırlanması vb.

Bursa'da bugüne kadar büyük bir hızla süren sanayileşme, tarım kesimi ile sanayiciler arasındaki çeşitli çatışmaları da beraberinde getirmiştir. Ekilebilir verimli arazilere sanayi tesislerinin kurulması, sanayi atıklarının tarım arazilerini kirlenmesi ve bu atıkların çevre üzerindeki ölümcül etkileri bunların arasındadır.

Tarım Bakanlığı'na bağlı kuruluşların olumsuz raporlarına karşın işveren işini Ankara'da kolaylıkla halletmekte ve 1. dereceden tarım arazileri üzerine plansız ve denetimsiz bir biçimde fabrikalar kurmaktadır.

Seminerde resmen açıklandığına göre Bursa için yeni sanayi bölgesinin yeri, 1. dereceden tarım arazisi olan Demirtaş Nahiyesinin yanında, Tofaş'ın hemen arkasında seçilmiştir. Büyük tepkilere rağmen bu plan gerçekleştirilecektir.

Seminerde dile getirilen diğer bir önemli konu da hava kirliliği sorunudur. Uzmanların belirttiklerine göre mevcut organize sanayi bölgesinin yeri tesadüfen de olsa "iyi" seçilmiştir. Sanayi bölgeleri için yer seçinünde hava kirliliği açısından önemli olan nokta o bölgenin etkin rüzgar esme yönü ve şiddetidir. Bursa bölgesi için en etkin rüzgarın yönü kuzeydoğu olup, sanayi bölgesinden şehir istikametinin aksi yöindedir. İkinci dereceden etkin olan güneybatı rüzgarı ise Balıkesir-Bursa yoluna doğru esmekte ve şehrin mesken bölgelerini etkilemektedir.

Bütün bunlara karşılık yeni seçilen sanayi bölgesi, 2. derecedeki rüzgarlarla sanayi dumanlarını ve hava kirliliğini yaratan partiküllerini doğrudan şehrin üzerine yollayacak bir konumdadır. Eğer bu bölgede ısrar edilirse, Bursa kısa sürede "yeşil" olmaktan çıkacak "kara" Bursa haline gelecektir.

Uzmanların belirttiklerine göre hava kirliliği şehir içinde su anda bile hissedilir bir duruma gelmiştir ve

gerekli tedbirler alınmadığı takdirde şehir ikinci bir Ankara durumuna gelecektir.

SEMINERDE İLGİNÇ TIPLER

Seminer süresince dikkati çeken bazı ilginç tipler üzerinde de kısaca durmak gerekiyor.

Türk-İş 8. bölge temsilcisi Kadir Topuz, tartışma bölümlerinde sürekli olarak söz aldı. Sürekli olarak Türk-İş'in "tek sendikali örgüt" olduğundan, "büyük işler başaracağından" söz etme gereğini duydu. Bütün sorunlar Türk-İş tarafından çözülecekti Topuz'a göre.

Seminerdeki ikinci ilginç tip ise Türkiye Ziraat Odaları Birliği adına toplantıya katılan Saadetin Karacabey idi. Karacabey ve çevresindekiler sürekli olarak söz alıp "işçilere karşı köy emekçilerini savunma" durumunda görünmeye çalıştılar. Karacabey, büyük toprak sahipleri adına, köy emekçilerini "kent işçilerinden ayırmak" için elinden geleni yapıyordu. "İmtiyazlı" kent emekçileri karşısında sözde köy emekçilerinin haklarını savunuyordu.

KÖKLÜ ÖNERİ YOK

Bursa 77 bilimsel semineri zaman zaman kapitalist düzenin birçok pisliğini dile getirdi, çarpıklıklarını sergiledi. Zaman zaman da bu, Türkiye geneli ile bağlantılandırılarak ele alındı. Ama yalnızca sorunların ele alınışı idi söz konusu olan. Sorunların köklü çözümünün nerede yatığı, sorunların sınıfsal temelinin ne olduğu pek söz konusu olmadı. Bu nedenle öne sürülen çözüm yollarının çoğu da yüzeysel bir nitelik taşıyordu.

Sanayinin merkezi bir planda örgütlenmesinin, tarımın kent ve köy emekçilerinin ortak çıkarları doğrultusunda planlanması, kent-köy dengisinin kurulmasının ancak sosyalist bir düzende mümkün olabilmesi çetresi elbette bu seminerde söylenemedi. Toplantı üzerindeki baskılar, toplantıya katılanların büyük bölümü ve toplantıların yönetimi buna izin veriyordu.

Yalnızca istatistik veriler söz konusu edildi. Sorunların değilmesinde gerçeklere ve bilime yaklaşıyor, ama çözüm yollarında yetersiz kalıyordu. Daha doğrusu köklü bir çözüm yolu gösterilemiyordu. Bu niteliğyle Bursa 77 bilimsel semineri bir şikayet ve yanlışları sergileme toplantısı biçiminde sürdü.